

Pol da Korin Amin do Papia 1 Mandagit

But piso gen

Pol da bisapmon Korin ujун kokup pap madep kinda Akaia provinskon Grik da miktimon tagit. Pol iyi Yesu Kristo dakon Gen Bin Tagisi mibiltoksi Korin ujudon yaј tenjeňagıt. Aňek pańmuwukbi wasok wasoksi pańalon agit. (Yabekbi 19.1-17 ujudon do koki.) Mani yopmaј degek kokup ɻawakjwarikon kiň pi agit bisapmon pańmuwukbi Korin egipgwit ujudon jigi noman taј yomgwit. Aba Pol da nandak nandak yoban jigi ujун pańmiliп ani yaј do papia diwarı Pol do mandaj imgwit. Do Pol iyi Epesas kokupmon egek jigini ujун pańmiliп ani do nandak nandak kilegi yomiňek papia on mandagit.

Pol da Korin pańmuwukbi dakon nandaj gadatni yawotni yaј do nandaba kik madepsi agit. Ae ańpakni tagisi ujун tasik tosak do nandaba kik agit. Pol da miňat eyo kili abi da ańpak kilegi ani ujун do yagit, ae miňat aminyo Telagi Wup yipmaј degek jigi pawit ujун do yosok. Ae Piňkop gawak imim dakon silip ańpak tagisikon da ani, ae Telagi Wup da but galak dakon yo mibili mibili pańmuwukbi do yomisak ujун do yosok. Ae amin kimakbi kimoron da pidokdaј ujун do kisi yosok.

Ujун yo morap da Korin amin jigi yomgut, do Pol da Piňkop dakon galaktok kaј nandanjoь ani do pańpulugajek gen tagisi baj mandaj yomgut. Gen kinda mandagit ujун kilapmi 13, pańmuwukbi da ujун do tagisi nandaj. Ujudon Pol da amin do but dasi galaktaј yomyom ańpak ujун do yosok. Ae yo madepsi kinda Piňkop da miňat aminyo do but galak do yomisak ujун butdasi galak taј yomyom ańpak ujун do yosok.

Yesu yolyol amin gen emat aňek iyi dakon man dima pawigini
(Kilapmi 1-4)

1 ¹Nak Pol Yesu Kristo dakon yabekbini. Piňkop da iyi da galak togon yabekbi pi namgut. Nak gat ae notnin Sostenes gat ²nit da papia on pańmuwukbi Korin kokup papmon ekwaј ji do mandamak. Yesu Kristo da iyi ji pańtelak aňek iyi do manjigit. Ji gat ae amin morap kokup morap kisikon Amin Taginin Yesu dakon man ajenagek

bisit aŋ imaj amin kisi manjigit. Uŋun nin ae uŋunyo kisi dakon Amin Taginin. ³Piŋkop Datnin gat ae Amin Tagi Yesu Kristo gat da nandaŋ yawok damiŋek butji paŋyawot aban yawori tosak do bisit asat.

Pol da Piŋkop ya yaŋ iyigit

⁴Piŋkop da Yesu Kristo obakon da nandaŋ yawok damiŋek yo tagisi aŋ damgut, do bisapmi bisapmi ji do nandaŋek Piŋkopno ya yaŋsi iyisat. ⁵Nido Yesu obakon yo tagisi morapmi timikgwit. Paŋpulugaŋban gen yogokji uŋun tagisi, ae nandak nandak morapmi damgut. ⁶Uŋun da nak da Kristo dakon mibili dayigim uŋun ji da nandaŋek yol kimakgwit yaŋ nolisak. ⁷Do ji abisok Amin Taginin Yesu Kristo altaŋ teŋteŋokdisak uŋun do jomjom aŋek Telagi Wup dakon but galak dakon yo do wadak wadak dima aŋ. ⁸^aAmin Taginin Yesu Kristo da ji paŋteban aŋakwan wiŋi mibi gildaron wiŋisak, aŋakwan Amin Taginin tobil apjak gildaron amin kinda da ji suŋ kinda awit yaŋ aripmi dima yoni. ⁹^bPiŋkop da yo morap ak do yagि uŋun aripmisi akdisak. Piŋkop da ji Monji Amin Taginin Yesu Kristo gat egip egipnikon kalonji egipni do yaŋ damgut.

Paŋmuwukbi waseŋ kiwit

¹⁰^cNot kabi, Amin Taginin Yesu Kristo da manon gen tebaisi dayinjek yaŋ yosot, ji pidoŋ pidoŋ yipmaŋek but kalonj ani. But ae nandak nandakyo kalonj gin tanakwa kabi kalonj egipni.

¹¹Not kabi, Kloi da kabikon amin di da ji da binapmon pidoŋ pidoŋ tanakwan ekwaŋ yaŋ nayiwi. ¹²^dNak mibili yaŋon da yosot, jikon da di da yaŋ yoŋ, “Nak Pol yoldat”, ae diwari da “Nak Apolos yoldat”, ae diwari da “Nak Pita yoldat”, ae diwari da “Nak Kristo yoldat” yaŋ yoŋ. ¹³Uŋun Kristo da waseŋki morapmi agit? Bo nak Pol ji do aŋek tilak kindapmon kimakgim? Bo ji telagi pakbi Pol da manon da sowit? ¹⁴^eNak ji da binapmon Krispus gat Gaius gat baŋgiŋ telagi pakbi soŋ yomgum. Amin di gat dima soŋ yomgum. Uŋun do nak Piŋkop ya yaŋ iyisat. ¹⁵Do amin kinda da “Nak Pol da manon telagi pakbi sogim” yaŋ aripmi dima yogogi. ¹⁶^f(Asi, nak amin kabi di gat kisi telagi pakbi soŋ yomgum. Uŋun Stepanas da yutnon egipgwit amin baŋ soŋ yomgum. Ae amin diwari gat soŋ yomgum bo dima, uŋun nak dima nandisat.) ¹⁷Kristo da nak amin telagi pakbi soŋ yobeŋ do dima yabekgit. Gen Bin Tagisi yaŋ teŋteŋokeŋ do yabekgit. Ae amin da mikitim dakon nandaŋ kokwin tagisikon da gen yoŋ uŋudeŋ dima yosot. Yaŋ asat yaŋ Kristo dakon tilak kindapni yipbo tapmimi mini di aban.

---

^a 1.8 1Tes 3.13; 5.23   ^b 1.9 1Tes 5.24; 1Jn 1.3   ^c 1.10 Pil 2.2   ^d 1.12 Ya 18.24-28;
1Ko 3.4   ^e 1.14 Ya 18.8; Ro 16.23   ^f 1.16 1Ko 16.15

Kristo ujuŋ Piŋkop dakon tapmim

¹⁸^gAmin pasildaŋ ujuŋ da tilak kindap dakon gen ujuŋ nandaŋ kokwini tagi dima amin dakon gen kinda yaŋ yoŋ. Mani miŋat aminyo nin Piŋkop da yokwikon baŋ timikgit amin nin da tilak kindap ujuŋ Piŋkop dakon tapmim yaŋsi nandamaŋ. ¹⁹^hPiŋkop da papiakon yaŋ mandabi:

“Nak da nandaŋ kokwini kilegi taŋ yomaŋ amin dakon nandaŋ kokwini kilegi paŋtasik akdisat.

Ae nandak nandakni toŋ amin dakon nandak nandakni wiririkgo pasil mudokdaŋ.”

²⁰ⁱDo nin abisok on miktim dakon nandaŋ kokwini tagisi amin dakon nandaŋ kokwini tagisi do niaŋsi yoneŋ? Ae Moses dakon gen teban dakon mibili nandak nandak amin do niaŋsi yoneŋ? Ae on miktim dakon gen yogok amin tagisi do niaŋsi yoneŋ? Piŋkop da on miktim dakon nandaŋ kokwin tagisi morap paŋupbal aban nandaŋ kokwini tagi dima amin dakon gen gìn aŋ mudawit. ²¹^jNido Piŋkop nandaŋ kokwini tagisikon da amin da iyi da nandak nandagon da Piŋkop nandaŋ imni do dima galak tagit. Nin da tilak kindap do yaŋ tenṭenjaŋapno amin da ujuŋ do nandaŋ kokwini tagi dima amin dakon gen yaŋ yoŋ, mani amin da ujuŋ gen nandajek nandaŋ gadaŋ imiŋakwa Piŋkop da ujuŋ kosiron da yokwikon baŋ timit do nandagit. ²²Juda amin wasok tapmimi toŋ piŋdagek gen ujuŋ bami yaŋ nandaŋ. Aŋakwa Amin Iŋwakjwari Kabı da nandaŋ kokwin tagisi pindat do nandaŋ.

²³^kMani nin Kristo tilak kindapmon aŋakba kimakgit dakon geni dayiŋ tenṭenjomaj. Aŋapno Juda amin da gen ujuŋ do nin da dima galak taŋek abidogi gen kinda naŋ yoŋ yaŋ nandaŋ. Ae Amin Iŋwakjwari Kabı da gen ujuŋ do nandaŋ kokwini tagi dima amin dakon gen kinda yaŋ nandaŋ. ²⁴^lMani Piŋkop da yaŋ ilikgit miŋat aminyo Amin Iŋwakjwari Kabı bo ae Juda amin nin, nin nandamaŋ, Kristo ujuŋ Piŋkop dakon tapmim ae nandaŋ kokwini tagisi. ²⁵^mMiktim amin da Piŋkop dakon nandak nandakni diwari ujuŋ tagi dima yaŋ nandaŋ. Mani ujuŋ nandak nandak da amin dakon nandaŋ kokwini tagisi yapmaŋ mudosok. Ae Piŋkop dakon aŋpak diwari da Piŋkop ujuŋ tapmimni mini yaŋ nolisak yaŋ nandaŋ. Mani ujuŋ aŋpakni ujuŋ tapmimni madepsi, amin dakon tapmim yapmaŋ mudosok.

²⁶ⁿNot kabı, Piŋkop da yaŋ daban Yesu yolyol amin dagawit bisap do nandani. Jikon da morapmi miktim amin da dabilon nandaŋ kokwini

^g 1.18 Ro 1.16   ^h 1.19 Ais 29.14   ⁱ 1.20 Jop 12.17; Ais 19.12; 33.18; 44.25

^j 1.21 Mt 11.25   ^k 1.23 Ro 9.32; 1Ko 2.14   ^l 1.24 Kol 2.3   ^m 1.25 2Ko 13.4

ⁿ 1.26 Mt 11.25; Jem 2.5

tagisi mini da egipgwit. Ae jikon morapmi tapmimji mini da egipgwit. Ae jikon da morapmi amin man bini toj da kabikon nani dima. ²⁷Mani Piñkop da amin manjigit ujun miktum amin da dabilon nandaŋ kokwini tagi dima amin yaŋ pindakgwit amin baŋ manjigit. Yaŋ aŋek miktum dakon nandaŋ kokwini tagi amin paŋmayak agit. Ae Piñkop da amin manjigit ujun miktum amin da dabilon tapmimni mini yaŋ pindakgwit ujun baŋ manjigit. Yaŋ aŋek miktum dakon amin tapmimni toj paŋmayak agit. ²⁸Piñkop amin titit do on miktumon mani mini ae amin diwari da pindakba yo isalisi aŋ ujun baŋ timikgit. Nido amin man madepni toj gat ae tapmimni toj gat pabiŋ yopban yo isali ani do nandagit. ²⁹^oPiñkop da dabilon amin kinda da iyı dakon man arıpmi dima awigisak yaŋ do yaŋ agit.

³⁰^pPiñkop da iyı ji Yesu Kristo gat depgut da ekwaŋ. Aŋek Kristo yiŋgut da nin dakon nandaŋ kokwin tagisi dakon mibilisi egi nimisak. Ae Kristo obakon Piñkop da nin paŋmilip aban mijat aminyo kilegisi ae telagisi aman. Ae Kristo da pi agit dogin aŋek Piñkop da nin yumaŋ nagit, do yokwi da saŋbeŋek kilanin dima asak. ³¹^qPiñkop da nin do yaŋsi agit, do Piñkop gen papia da yosok ujun da arıpmor aneŋ. Yaŋ yosok:

“Amin kinda yo kinda do yo madepsi yaŋ nandak do kaŋ, Amin Tagi dogin yo madepsi yaŋ nandaŋ imdo.”

Pol da Korin amin dakon nandaŋ gadat do yagıt

2 ¹Not kabi, nak jikon obiŋek Piñkop dakon geni pasili dayiŋ teŋteŋagim bisapmon, nandaŋ kokwini tagisi amin da gen madep mibili mibili yoŋ ujuden dima yagım. ²Nido ji gat egipgumaŋ bisapmon yo ɻwakɻwari di do nandak nandak dimasi agim. Yesu Kristo, ae tilak kindapmon kimot agit ujun dogin nandagim. ³Nak ji gat egipgumaŋ bisapmon tapmimno mini. Nak pasalek madepsi niŋnimikgim. ⁴^sNak gen yagım gat ae Gen Bin Tagisi yaŋ teŋteŋagim ujun nandaŋ kokwini tagisi amin da yoŋ ujuden nandak nandak madepno da ji dakon nandak nandak kulabık tagi asak yaŋon da dima yagım. Uŋun dimasi. Nak Telagi Wup dakon tapmim naŋ ji doligim. ⁵Yaŋ agim nido ji da amin dakon nandaŋ kokwini tagisi do nandaŋ gadani do dima galak tagim. Piñkop dakon tapmim do nandaŋ gadan imni do nandagim.

Telagi Wup da nandaŋ kokwin tagisi nimisak

⁶Mani Piñkop dakon arıpgagon kili tagaŋ teban tawit aminon nandaŋ kokwin tagisi ujudon yaŋ teŋteŋomaj. Uŋun nandaŋ kokwin tagisi uŋun miktum amin dakon nandaŋ kokwin tagisi yombem dima. Ae on miktum

^o 1.29 Ep 2.9   ^p 1.30 Jer 23.5-6   ^q 1.31 Jer 9.24   ^r 2.3 Ya 18.9; 2Ko 10.1

^s 2.4 1Tes 1.5

dakon kila amin si pasildaŋ uŋun dakon nandaŋ kokwin tagisi yombem dima. ⁷Nin Piŋkop dakon nandaŋ kokwini tagisi baŋ yaŋ teŋteŋok amaj. Piŋkop yo morap dima wasagit bisapmon nandaŋ kokwini tagisikon da Kwen Kokup iyi gat tilimnikon egipneŋ do kosit kili yipgut. Mani uŋun kosit dakon geni pasili tagit. ⁸Aŋakwan on miktim dakon kila amin kinda da dima nandaŋ pisagit. Nandaŋ pisawit tam, Kwen Kokup Amin Taginin tilimni tagisi uŋun tilak kindapmon aripmi dima aŋakbam.

⁹Mani, Piŋkop da papiakon gen uŋun do yaŋ yosok:

“Yo kalip dabil da dima pindakgwit,
ae m̄ragon da dima nandawit,
ae nandak nandagon dima noman taŋbi,
uŋun Piŋkop but dasi galak taŋ imaj amin do paŋnoman agit.”

¹⁰Uŋun dakon geni pasili tawit, mani iyi dakon Wupni da nin do paŋalon aŋ nimgut. Telagi Wup da yo morap kisi pakyas i pindak mudosok, ae Piŋkop dakon nandak nandakni pasili kisi pindakdak. ¹¹Amin kinda da amin notni dakon nandak nandak aripmi dima pindatjak. Amin uŋun dakon wupni butnigwan yıldak uŋun dagin pindakdak. Yanjin, amin kinda da Piŋkop dakon nandak nandak aripmi dima pindatjak. Piŋkop iyi dakon Wupni da iyi ḡin kaŋ nandaŋyo asak. ¹²Nin on miktim dakon nandak nandak baŋ dima t̄imikgimaŋ. Nin Piŋkop da butgalak do yo morap nimisak uŋun nandaŋ pisoneŋ do Wup Piŋkopmon da apgut uŋun naŋ abidagimaŋ. ¹³Nin uŋun but galak dakon yo do yaŋ teŋteŋok amaj. Mani genin amin nandaŋ kokwini tagisikon da dima yomaŋ, Telagi Wup da iyi niȳiŋ dekban uŋun baŋ yomaŋ. Telagi Wupni toŋ amin do Telagi Wup dakon gen yoyiŋ teŋteŋomaŋ. ¹⁴Mani Telagi Wupni mini amin Piŋkop dakon Wupni da yo nimisak uŋun do nandaŋ kokwini tagi dima amin dakon gen yaŋ nandaŋ, ae aripmi dima nandaŋ pisoni, nido Telagi Wupni toŋ amin dagin uŋun yo kokwinigek pakyas i pindak nandaŋyo aŋ. ¹⁵Telagi Wupni toŋ amin da yo morap kisi kokwinik pindakgaŋ. Mani amin diwari da Telagi Wupni toŋ amin dakon aŋpak kokwin aripmi dima ani. ¹⁶“Piŋkop da papiakon gen yaŋ tosok:

“Namin da Amin Tagi dakon nandak nandak pindak nandaŋyo asak
do Amin Tagi tagi iyiŋdetjak?”

Mani Kristo dakon nandak nandak ninon tosok.

Paŋmuukbi dakon pi amin uŋun Piŋkop dakon pi amini

3 ¹Not kabi, nak kalip ji gat egipgumaŋ bisapmon gen dayigim uŋun Telagi Wup yolgaŋ amin yoyisat uŋun da aripmon dima dayigim. Amin but kalip aŋpak aŋakwa yoyisat uŋun da tilagon dayigim. Uŋun bisapmon ji Kristo da aŋagon amin moniŋ da tilagon egipgwit. ²Nak

^t 2.9 Ais 64.4   ^u 2.16 Ais 40.13   ^v 3.2 Ibr 5.12-13; 1Pi 2.2

mum dabo nawit. Jap tebai bañ dima damgum, nido ji jap tebai timit do dima tagap tawit. Abisok yo kisi jap tebai timit do dima tagap ton, ³^wnido ji but kalip dakon aŋpak sigin yolgaj. Asi, notji do nandaba yokwi tok aŋek gen emat agak uŋun jikon sigin tosok. Ji uŋun aŋpak aŋ uŋun but kalip dakon aŋpak bañ aŋ. Ji om miktim dakon aŋpak gin aŋ. ⁴^xKinda da yaŋ yosok, “Nak Pol yoldat” ae kinda da “Nak Apolos yoldat” yaŋ yosok. Uŋun aŋpak aŋek miktim amin da yaŋ ekwaŋ.

⁵^yJi pakyansi nandani. Apolos uŋun namin? Ae nak Pol uŋun namin? Nit pi amin gin. Amin Tagi da nit do pi ɻwakŋwat ɻwakŋwat nimgut. Aban nit pi uŋun ando ji Kristo nandaŋ gadan imgwit. ⁶Nak jap yet kwaokgim. Aŋapbo Apolos da pakbi yomgut. Mani Piŋkop da jap bamı paŋalon agit. ⁷Do jap yet kwaokgit amin mani mini, ae pakbi yomgut amin kisi mani mini. Piŋkop da iyı jap bamı paŋalon asak, do uŋun kalonjın mani toŋ. ⁸^zJap yet kwaokdak amin gat ae pakbi yomisak amin gat uŋun kisi bamot Piŋkop dakon pi naŋgin amal. Do kisi bamot pi agımal da aripmon tomni timik timik akdamal. ⁹Nit Piŋkop gat pi kalonjı amaŋ. Ae ji Piŋkop dakon pigagani. Ji Piŋkop dakon yutni.

Paŋmuwukbi dakon pi amin uŋun kisit kilda yombem

¹⁰Piŋkop da nandaŋ yawotni do aŋek nak kisit kilda nandak nandakni tagisi yombem kinda naŋ manjigit. Aban yut ak do gwak magim. Aŋapbo amin diwari da yut uŋun gwak magimon witjaj. Mani miŋat aminyo morap kaloŋ kaloŋ yut uŋun aŋ uŋun pakyansi kaŋ kimagek witjini. ¹¹^aAmin kinda da gwak ɻwakŋwari kinda dıması mosak. Yesu Kristo kaloŋ naŋ gin Piŋkop da gwak teban kili magit. ¹²Amin da uŋun gwak da kwenon yut witjini bisapmon diwari da gol bañ akdaŋ, ae diwari da silwa bañ, ae diwari da tip tomni wukwisi bañ, ae diwari da kindap bañ, ae diwari da gurik bañ, ae diwari da wit dakon obi bañ akdaŋ. ¹³^bDon Piŋkop da miŋat aminyo gen pikon yop do bisap yipguron amin da pi morap awit dakon mibili teŋteŋokdisak. Uŋun bisap kindap da yaŋ noman tajek amin morap kaloŋ kaloŋ pi tagi awit bo dima yaŋ do aŋkilik kokdisak. ¹⁴Amin kinda uŋun gwak kwenon yut agit, uŋun dima sosak kaŋ, pi amin uŋun tomni tagisi timitdisak. ¹⁵Mani pi amin kinda dakon yut wagil soŋ mudosak kaŋ, uŋun amin pi agit dakon tomni pasil imdisak. Pi amin iyı yokwi da kisiron da pulugaŋ kikdisak, mani uŋun amin kindapmon naŋ abidomaŋ yombem da egipjak.

---

^w 3.3 1Ko 1.10-11   ^x 3.4 1Ko 1.12   ^y 3.5-6 Ya 18.4,11,27-28   ^z 3.8-9 Mt 16.27;
Ep 2.20-22   ^a 3.11 Ais 28.16; 1Pi 2.4-6   ^b 3.13 1Ko 4.5

Ji Piŋkop dakon yut

¹⁶ ^cJi Piŋkop dakon telagi yutni, ae Piŋkop dakon Wupni jikon egisak. Uŋjun dīma nandaŋ, ma? ¹⁷Amin kinda Piŋkop dakon telagi yut aŋtasik asak kaŋ, Piŋkop da uŋjun amin aŋtasik akdisak. Nido, Piŋkop dakon telagi yut uŋjun telagisi. Telagi yut uŋjun ji.

Nin amin dakon man dīma pawigineŋ

¹⁸ Ji disi baŋ dī paŋkewalbam. Amin kinda ji da binapmon miktim dakon yo morap kisi nandaŋ mudosot yaŋ nandaŋek “Nak nandaŋ kokwino tagisi” yaŋ yosak kaŋ, uŋjun amin on miktim dakon nandaŋ kokwini tagisi uŋjun si yopmaŋjek nandaŋ kokwini tagisi amin tagi dagosak. ¹⁹ ^dNido, on miktim dakon nandaŋ kokwin tagisi morap uŋjun Piŋkop da pindakban nandaŋ kokwin tagi dīma aŋ. Piŋkop da papiakon uŋjun do yaŋ yosok:

“Amin iyı do nak nandaŋ kokwino tagisi yaŋ nandaŋ amin uŋjun Piŋkop da iyı pat yopmaŋgajon yopban yokwalba timikdak.”

²⁰ ^eAe Piŋkop dakon papia da yaŋ yo kisi yosok:

“Piŋkop da nandaŋ kokwini tagisi amin dakon nandak nandakni kisi pindak mudosok.

“Ae yo morap ak do nandaŋ uŋjun arıpmi dīma aba noman tokdaŋ yaŋ nandisak.”

²¹ Do ji amin dakon man paukwaŋ uŋjun yipmaŋ mudoni. Yo morap ji dakon. ²² Pol, bo Apolos, bo Pita, bo on miktim, bo egiŋ egiŋ, bo kimoto, bo yo morap abisok toŋ, bo yo don noman tokdaŋ, uŋjun yo morap ji dakon. ²³ Ae ji Kristo dakon, ae Kristo uŋjun Piŋkop dakon.

Amin Tagi da iyı pi amin kokwin asak

4 ¹Ji da nin do Kristo dakon pi amini yaŋ nandaŋ nimni, ae Piŋkop dakon geni pasili kilanı tagisi aŋek yaŋ teŋteŋok dakon pi ninon tosok yaŋ nandaŋ nimni. ²^fAe yaŋsi nandani, amin kinda madepni dakon pi asak, uŋjun amin madepni dakon gen kakgimansi guramitjak. ³ Do ji nak dakon aŋpak kokwin ani, bo amin da gen pikon nak dakon aŋpak kokwin ak do nandaŋ kaŋ, nak uŋjun do nandaba kikjok kinda dīma asat. Nak nagayo kisi aŋpakno kokwin dīma asat. ⁴ Asi, nak naga butnokon yo kinda dīma tosok yaŋ nandisat. Mani nak naga do amin kilegi yaŋ arıpmi dīma yokeŋ. Nak dakon aŋpak kokwin ak do Amin Tagi dagin asak. ⁵^gGen pi bisap dīma abik, do amin dīwarı dakon aŋpak kokwin dīma ani. Ji Amin Tagi apjak bisap do jomjom ani. Uŋjun da yo morap pilin

^c 3.16 1Ko 6.19; 2Ko 6.16   ^d 3.19 Jop 5.13   ^e 3.20 Kap 94.11   ^f 4.2 Lk 12.42

^g 4.5 1Ko 3.8

tukgwan pasili toŋ uŋun timik teŋteŋikon yopdisak. Aŋek amin morap dakon nandak nandak pasili toŋ uŋun noman paŋalon akdisak. Uŋun bisapmon Piŋkop da amin morap kalon kalon pi tagi awit uŋun do mani pawigkdisak.

Korin amin da iyı dakon mani pawigiwit

⁶^hNot kabì, nak ji dakon nandak nandak paŋpulugok do aŋek Apolos gat nit do gen on dayisat. Ji nit do nandaŋek aŋpak kilegi Piŋkop gen papia da yosok uŋun gin yolni. Yaŋ aŋek pibit tiŋok aŋek amin kinda awigek ae kinda dima abiŋ yipni. ⁷ⁱNot, gak amin diwari yapmaŋdal yaŋ nandisal, ma? Gak Piŋkopmon yo tagisi kinda dima abidagil, ma? Asi, gak Piŋkopmon yo morap timikgil, mani yo morap uŋun gaga paŋalon agil da yaŋ gaga dakon man nido awigisal?

⁸ Yo si galak toŋ uŋun aripninon tugaŋ yaŋ nandaŋ, ma? Ji yo ireŋ amin kili dagaj mudaŋ da tagisi ekwamanj yaŋ nandaŋ, ma? Ae nin ŋwapmaŋek kila amin madep dagamaŋ yaŋ nandaŋ, ma? O bupmisi. Nin ji da kila amin madep bamisi ekwa ninyo kisi ji gat kila amin madep gin egip do nandamaŋ. ⁹Mani Piŋkop da yabekbi nin baŋ mibi amin nipgut yaŋ nandisat. Nin gen pikon nipmaŋek miŋat amin morap da dabilon ae aŋelo da dabilon kimotneŋ do yaŋ dagok aŋ nibi yombem da ekwamanj. ¹⁰Nin Kristo man madep im do nandaŋ kokwini tagi dima amin yombem da ekwamanj, mani ji Kristokon gadawit do nandaŋ kokwini tagisi amin ekwaŋ, ma? Nin tapmimnin mini aŋakwa ji da uŋun tapmimji toŋ, ma? Nin manin mini aŋakwa ji da uŋun man madepji toŋ, ma? ¹¹^jKalip da wiŋ abisok ekwamanjoni nin jaŋ do aman, ae pakbi do aman, ae imal garanjiſi baŋ pamanj, ae amin da nindapmanganj, ae nin da tagi egipneŋ kokup mini. ¹²^kNin kisitniŋ da pi madepsi aman. Nin da jobit panen do yoŋ, mani Piŋkop da yo tagi aŋyomjak do bisit iyamanj. Nin do yo yokwisi aŋ niŋjakwa yaworisi egek jiŋi uŋun guramikgamanj. ¹³Gen gireŋ niyiŋba gen tagisi baŋ yoyamanj. Miŋat aminyo da dabilon nin sibit sibit ijanisi amin da maba kwaŋ uŋun yombem. Yaŋ dagin egapno wiik da wisak.

Pol da Korin amin iyı dakon aŋpak yolni do nandisak

¹⁴ Nak ji mayagi dam do gen on dima mandisat. Ji monji gwayono but dasi galak taŋ damisat, do nawa gen on dayisat. ¹⁵^lJikon amin morapmisi da Kristokon tagisi egipni do oman aŋ damajek kiliſi tagi ani, mani datji morapmi dima. Gen Bin Tagisi dayiŋ teŋteŋagim bisapmon Yesu Kristokon datji dagagim. ¹⁶^mYaŋdo, nak dakon aŋpak pakyaŋsi yolni.

^h 4.6 Ro 12.3   ⁱ 4.7 Ro 12.6   ^j 4.11 2Ko 11.23-27   ^k 4.12 Mt 5.44; 2Tes 3.8

^l 4.15 Gal 4.19   ^m 4.16 Pil 3.17

¹⁷"Ujун dogin aje Timoti yabekgo jikon opgut. Ujун nak dakon monjino but dasi galaktaj imisat. Ujун Amin Tagi dakon pi kilani tagisi asak. Ujун da ji pañtagap aban nak da Kristo gat gadañ kimagek kokupmi kokupmi pañmuwukbi morap añpak yolni do yoyiñ dekgim ujун do ae nandaba pisoni do dayisak.

¹⁸Jikon amin diwari nak dima opdisat yan nandanek kwen wigik aŋ.

¹⁹Mani nak Amin Tagi da galak tosagon jikon tepmisi opdisat. Opbeñ bisapmon kwen wigik aŋ amin dakon gen nandak do aje dima opdisat. Ni tapmim da taŋ yomisak ujун pindak nandanjo ak do opdisat.

²⁰"Nido, Piñkop dakon Amin Kila Agakni ujун gen gin yogok dakon yo dima. Ujун tapmim dakon yo. ²¹Do nibaŋ abeŋ do nandan? Si baljaŋek pañkilek ak do opbeñ do nandan? Bo but dasi galaktaj damiŋek añpak yaworisi aŋdabeŋ do nandan?

Yesu yolyol amin añpak yokwi bikkbnikon toŋ ujун pañmiliŋ aŋ mudoni

(Kilapmi 5-6)

Korin pañmuwukbikon yumabi añpak tosok

5 ¹Jikon yumabi añpak ɻwakiŋwari kinda tosok dakon geni nandagim. Ujун añpak Piñkop dima nandan imaj amin da dima aŋ. Ujун amin kinda da meŋi kimagakwan datni da miŋat kalik pagit ujун gat pokgomal. ²Aŋakwan ji disi do yo madep yan nandanek amin diwari yapmaj mudomaŋ yaŋ nandan, ma? Ji bupmi nandanek kunam tatni. Yokwi agit amin ujун yolba kiŋakwan ji da bikkbigon saŋbeŋek dima egipjak.

³Asi, nak ji da dubagikon egisat, mani butnokon da ji gat egisat. Aŋek nak naga ujун dakon añpak kili kokwinikgim. ⁴Yaŋ do aŋek yaŋ yosot, Amin Taginin Yesu da manon muwut muwut kinda abidoni. Aŋakwa Yesu Amin Taginin dakon tapmim jikon tosak, ae nak butnokon da ji gat egipbeŋ. ⁵Aŋek ujун amin Sunduk da kisiron yipba giptimni aŋtasik asak. Yaŋ aba Amin Tagi dakon bisap madepmon Piñkop da ujун amin dakon wupni yokwikon naŋ tagi abidosak.

Añpak yokwi aŋ amin yol mudoni

⁶Ji disi dakon man paukwaŋ, ujун añpak tagi dima. Yis kaloijsok di da bret kisi pañpap aŋ, ji ujун dima nandan, ma? ⁷Do ji yis kalipmi wiririkba kiŋ mudoni, aŋakwa bret kalugi yisni mini da yaŋ egipni. Nak

ⁿ 4.17 Ya 19.22   ^o 4.20 1Ko 2.4   ^p 5.1 MS 18.7-8; GT 22.30   ^q 5.3 Kol 2.5

^r 5.5 1Ti 1.20   ^s 5.6 Gal 5.9   ^t 5.7 Ais 53.7; 1Pi 1.19

nandisat, ji bret yisni mini yombem da ekwaŋ, nido Kristo naŋ Yappyap Bılak do Sipsip mukwa sosoŋ uŋudeŋ nin dakon diwarinin mudoni do kili soŋbi. ⁸ "Do kisik kisik aŋek bisap madep dakon jap noknok aneŋ. Mani bret kalipmi yisni toŋ baŋ dima noneŋ, nin bret kalugi baŋ noneŋ. Bret kalipmi uŋun aŋpak yokwi morap dakon tilak asak, aŋakwan bret kalugi uŋun but kilegisi ae gen bamisi dakon tilak asak.

⁹ Nak papia mandaj damgum bisapmon yaŋ yagim, "Ji yumabi aŋpak aŋ amin gat kisi dima egipni." ¹⁰ Miktim amin morap yumabi aŋ, bo ae amin dakon yo do pindak galaktok aŋek kabonon, bo ae kokup kidat gawak yomaj amin si yopmaj dek mudoni yaŋon da dima yagim. Ji uŋuden amin yopmajdet do nandaŋ kaŋ, on miktim wagil yipmajdetni. ¹¹ "Mani gen mandagim dakon mibili uŋun yaŋ: Amin kinda Kristo dakon man paŋek yumabi aŋpak asak, bo amin dakon yo do pindak galaktok asak, bo kokup kidat gawak yomisak, bo amin do yaŋba yokwi tok asak, bo pakbi teban naŋek but upbal asak, bo amin dakon yo kabotimikdak kaŋ, ji uŋun amin gat kalonjı dima egipni. Ae uŋun gat yapakbiyo kalonjı dima ani. ¹² Nak paŋmuwukbi da waŋga ekwaŋ amin dakon aŋpakni kokwin ak do pi dima asat. Mani paŋmuwukbi kokwin agak dakon pi ji da agagisi. ¹³ "Paŋmuwukbi da waŋga akgan amin Piŋkop da iyi kokwin akdisak. Mani Piŋkop gen papia da yan yosok:

"Amin yokwi yolba ji da bikbigon dimasi egiŋjak."

Paŋmuwukbi notji gen pikon dima yopni

6 ¹ Jikon amin kinda amin kinda gat gen toŋ bisapmon nido paŋmuwukbi dakon pi amin si yapmajek Piŋkop dima nandaŋ imaŋ kabi dakon pi aminon kwaŋ? Uŋudeŋ ak do pasol pasolji mini, ma? ²*Piŋkop dakon miŋat aminyo nin da miktimon miŋat amin morapyo dakon aŋpakni kokwin akdamaj, ji uŋun dima nandaŋ, ma? Ae nin da kokwin yan akdamaj kaŋ, ji gen moniŋisok binapjikon noman toŋ disi kokwin ariŋmi dima ani, ma? ³Nin aŋeloyo kisi dakon aŋpak kokwin akdamaj, ji uŋun dima nandaŋ, ma? Nin da kokwin yan akdamaj, do on miktim dakon yo morap kokwin ariŋmi tagi aneŋ. ⁴Yanđo, jikon ji noman toŋ bisapmon paŋmuwukbikon dima saŋbeŋbi ae paŋmuwukbi da dabilon mani mini aminon jigisi uŋudon nido paŋkwaŋ? ⁵Gen on ji paŋmayak ak do dayisat. Paŋmuwukbi jikon amin bamorikon geni toŋ bisapmon amin kinda nandaŋ kokwini tagisi aŋek paŋmilip asak dakon amin kinda dima egisak, ma? ⁶Mani ji da notji nandaŋ gadat dima aŋ amin da dabilon paŋki gen yan yomaŋ. Uŋun tagi dima!

⁷Ji gen pikon kwaŋ uŋun da ji Kristo tagi dima yolgaŋ yan nolisak. Ji yum pindagakwa yokwi aŋdamni kaŋ tagi. Ae yum pindagakwa yo

^u 5.8 GT 16.3   ^v 5.11 2Tes 3.6; Tit 3.10   ^w 5.13 GT 13.5; 17.7   ^x 6.2 PA 20.4

kabisi timitni kañ tagi. ⁸Mani yañ dima añ. Ji disi pañmuwukbi notji bañ pañkewalek yokwi aŋyomañ.

⁹Yokwi añ amin ujun Piñkop da Amin Kila Asak da kagagwan dima pigikdañ, ujun dima nandañ, ma? Ji disi bañ di pañkewalbam. Amin yumabi aŋpak mibili mibili añ, ae kokup kidat do gawat gawat añ, ae wili da wili notni gat yumabi aŋpak mibili mibili añ, ¹⁰ae kabu noñ amin, ae yo morapmi timit do but kindap pañ amin, ae pakbi teban naŋek but upbal añ amin, ae amin do yañba yokwi tok añ amin, ae topmon da amin dakon yo timikgañ amin, ujuden amin Piñkop da Amin Kila Asak da kagagwan dima pigikdañ. ¹¹^zJi kabikon diwarí kalip ujuden amin egiŋgwit. Mani Piñkop da sugañ pañmilip aban iyí dakon miŋat amin kabi dagawit. Amin Tagi Yesu Kristo da manon, ae Piñkop dakon Wup da tapmimon Piñkop da ji pañmilip aban iyí da dabilon miŋat aminyo kilegisi awit.

Giptimnin ujun Telagi Wup dakon yutni

¹²^aAmin diwarí da yañ yoñ, “Yo morap tagi agagi.” Gen ujun bami, mani yo diwarí da amin tagi dima paŋpulugogi. Yo morap tagi agagi, mani yo kinda dakon oman amini dima egiþbeñ. ¹³^bAe amin diwarí da yañ yoñ, “Jap ujun kwasop dakon, ae kwasop ujun jap dakon tamo.” Gen ujun bami, mani Piñkop da kisi bamot yaŋban pasidamal. Giptimnin ujun yumabi aneñ do dima tosok, ujun Piñkop dakon pi aneñ do tosok. Aŋakwan Piñkop ujun giptimnin kila asak. ¹⁴^cPiñkop da Amin Tagi kimoron nañ aban piðagit, ae iyí da tapmimon nin dakon giptimnin paban piðokdañ. ¹⁵^dGiptimji ujun Kristo dakon giptim diwatni ujun dima nandañ, ma? Do nak Kristo dakon giptim diwatni kosit miŋaron saŋbekęñ kañ ujun tagi, ma? Ujun dimasi! ¹⁶^eAmin kinda kosit miŋaron saŋbesak ujun gat giptim kaloj amal, ji ujun dima nandañ, ma? Piñkop gen papia da ujun do yañ yosok:

“Bamori da giptim kaloj anjil.”

¹⁷^fMani amin kinda Amin Tagikon saŋbesak kañ, wupmon bamori da kaloj amal. ¹⁸Ji yumabi aŋpak yiþmaŋek pasal kiŋ mudoni. Yokwi diwarí amin da añ ujun giptim da waŋga añ, mani yumabi aŋpak asak amin iyí dakon giptim nañ aŋupbal asak. ¹⁹Giptimji ujun Telagi Wup dakon telagi yut madepni, ji ujun dima nandañ, ma? Piñkop Wupni kili damgut, ujun ji da butgwan egisak. Gak gaga dogin dima egisal. ²⁰^gPiñkop da ji yumaj nagit, do yo morap giptim da ani ujun Piñkop man madep im do ani.

^y 6.9-10 Gal 5.19-21; Ep 5.5; PA 22.15   ^z 6.11 Tit 3.3-7   ^a 6.12 1Ko 10.23

^b 6.13 1Tes 4.3-5   ^c 6.14 Ro 8.11; 1Ko 15.20; 2Ko 4.14   ^d 6.15 Ep 5.30   ^e 6.16 Mt 19.5

^f 6.17 Jn 17.21-23; Ro 8.9-11   ^g 6.20 1Ko 7.23; 1Pi 1.18-19

Pol da miŋat eyo do yagit

(Kilapmi 7)

7 ¹Ji da papiakon gen mandaŋ namgwit uŋun dakon kobogi abisok mandaŋ dabeŋ. Amin kinda miŋat dima pasak kaŋ uŋun tagi. ²Mani yumabi aŋpak madepsi tosok, do wili ji kaloj kaloj miŋatni toŋ da egipni, ae miŋat kaloj kaloj ji esi toŋ da egipni kaŋ tagisi. ³Wili giptimni dima kutnosak, ae yaŋ gin miŋat giptimni dima kutnosak. ⁴Miŋat dakon giptim tim uŋun iyı dakon dima, uŋun eni dakon. Ae wili dakon giptim tim uŋun iyı dakon dima, uŋun miŋatni dakon. ⁵Do kinda da giptim timni dima aŋkutnosak. Jil bisap písipmi dima pagek bosit pi ak do but kaloj amal kaŋ uŋun tagi. Mani don giptimjil ae paŋmuwutjil. Giptimjil dakon galaktok kilani tagi dima abal Sunduk da di paŋkewalban. ⁶Nak gen on ji paŋpulugok dogin yosot. Uŋun da gen teban kinda dima asak. ⁷Amin morap da nak yombem miŋat eyo dima aŋek egipni kaŋ tagi. Mani Piŋkop da but galak dakon yo mibili mibili amin do yomisak. Kinda miŋat eyo asak do imisak, ae kinda isal egipjak do imisak.

⁸Miŋat eyoni mīni amin gat, ae sakwabat gat do yaŋ yosot. Ji nak yombem isal egipni kaŋ uŋun tagi. ^{9^h}Mani giptim dakon galaktok kilani aripmi dima ani kaŋ, miŋat eyo agagisi. Miŋat eyo dima aŋek yumabi di abam.

^{10ⁱ}Miŋat eyo kili abi do gen teban on damisat. Uŋun nak dakon gen teban dima, uŋun Amin Tagi dakon gen teban. Uŋun yaŋ: miŋat da eni dima yipmaŋdetjak. ¹¹Mani eni yipmaŋdetjak kaŋ isal egipjak, bo tobil kwan eni gat but kaloj anjil. Ae eni miŋatni dima kwinitjak.

¹²Ae amin diwari do yaŋ yosot. Gen on Amin Tagi dakon dima, naga yaŋ yosot. Kristo yolyol amin not kinda miŋatni nandaŋ gadat dima asak, mani eni gat egip do nandisak kaŋ, miŋatni dima kwinitjak. ¹³Ae Kristo yolyol miŋat kinda eni nandaŋ gadat dima asak, mani miŋatni gat egip do nandisak kaŋ, eni dima yipmaŋdetjak. ¹⁴Nido eni nandaŋ gadat dima asak mani miŋatni do aŋek eni uŋun telagi. Ae miŋatni nandaŋ gadat dima asak mani eni do aŋek miŋatni uŋun telagi. Yaŋ dima tam miŋat monjiyosi uŋun telagi dima. Mani abisok uŋun telagi. ^{15^j}Mani miŋat bo wili kinda nandaŋ gadat dima aŋek waseŋ kik do nandisak kaŋ, yaŋ tagi anjil. Nandaŋ gadat asak amin nandaŋ gadat dima asak amin gat sigin egipjil dakon gen teban kinda dima tosok. Nido Piŋkop da nin notnin gat but yaworon da egipneŋ do nandisak. ^{16^k}Miŋat ji esi yokwikon baŋ timitdaŋ bo dima, ji uŋun dima nandaŋ. Ae wili ji miŋatji yokwikon baŋ timitdaŋ bo dima, jiyo kisi uŋun dima nandaŋ.

^h 7.9 1Ti 5.14   ⁱ 7.10 Mt 5.32   ^j 7.15 Ro 14.19   ^k 7.16 1Pi 3.1

Piŋkop da niaŋ egipneŋ do tilak agit uŋun da aripmon gin egipneŋ

¹⁷Nin kaloj kaloj Piŋkop da niaŋ egipneŋ do tilak agit uŋun da aripmon egipneŋ. Piŋkop da wasok wasok yaŋ nimgut bisapmon niaŋ egipgumaŋ uŋun da aripmon gin egipneŋ. Nak paŋmuwukbi morap do gen teban on yipmajdat. ¹⁸Wili kinda giptimni mandabi da don Piŋkop da yaŋ ilikgit kaŋ, dima mandabi yaŋ koni dakon pi dima asak. Ae wili kinda giptimni dima mandabi da don Piŋkop da yaŋ ilikgit kaŋ, giptimni dima mandisak. ^{19^l}Nido giptim mandabi bo dima mandabi uŋun yo isali. Yo madep uŋun Piŋkop dakon gen teban guramitneŋ. ²⁰Piŋkop da yaŋ nimgut bisapmon niaŋ egipgumaŋ uŋun da aripmon gin egipneŋ. ²¹Oman amin egaki yaŋ gamgut kaŋ, nandaba kik dima aki. Mani pulugaŋ kiki dakon kosit pisan gaban kaŋ, uŋun naŋ yolgi. ^{22^m}Nido amin kinda oman amin egakwan Amin Tagi da yaŋ ilikgit kaŋ, uŋun amin Amin Tagi da dabilon pulugaŋbi da egisak. Ae yaŋ gin amin kinda pulugaŋbi da egakwan Amin Tagi da yaŋ ilikgit kaŋ, uŋun abisok Kristo dakon oman amini egisak. ²³Piŋkop da ji yumaj naŋ depgut, do ji Piŋkop dakon galaktok yipmajek amin dakon galaktok yoldo nandak nandak dima ani. ²⁴Not kabi, Piŋkop da yaŋ ilikgit bisapmon niaŋ egipgwit uŋun da aripmon Piŋkop gat egipni.

Pol da miŋat eyo dima awit amin do gen yiŋgut

²⁵Nak miŋat eyo dima awit amin do Amin Tagi dakon gen teban kinda tosok do dima dayikdisat. Mani naga dakon nandak nandak baŋ yokdisat, nido Amin Tagi da bupmi nandaŋ namiŋek aŋtagap aban gen bamı yogok amin dagagim. ²⁶On bisapmon jigi morapmı noman ton, do ji niaŋ ekwaŋ yaŋ gin egipni kaŋ tagi. ²⁷Gak miŋat pagil kaŋ, uŋun kwinit do kosit wiſik dima aki. Ae miŋat dima pagil kaŋ, miŋat pak do dima nandaki. ²⁸Mani miŋat kinda paki kaŋ, uŋun yokwi dima asal. Ae miŋatjok kinda amin kinda pasak kaŋ, uŋun yokwi dima asak. Mani miŋat aminyo miŋat eyo aŋ uŋun egip egipnikon jigi morapmı pakdaŋ. Jigi uŋun pani do dima galak tosot.

²⁹Not kabi, yaŋ do nandaŋek yosot. Bisap kili kwaŋ tosok, do miŋatni ton amin uŋun miŋatni mini yombem da egek Yesu yol kimagek egipni. ³⁰Ae kunam yaŋ tidaŋek takgaŋ amin uŋun kunam dima takgaŋ yombem da egipni. Ae kisik kisik aŋ amin kisik kisik dima aŋ yombem da egipni. Ae yo yumaj nok aŋ amin yoni mini yombem da egipni. ^{31ⁿ}Ae on miktim dakon yo timigek pi aŋ amin uŋun yo morap pindakba egip egipnikon yo madep dima ani. Nido bisap dubak dima on miktim gat yo morapni gat pasildaŋ.

¹ 7.19 Ro 2.25; Gal 5.6; 6.15   ^m 7.22 Plm 16; 1Pi 2.16   ⁿ 7.31 1Jn 2.17

³² Ji on miktim dakon yo do nandaba kik ani do dima nandisat.

Mijat dima pagit amin ujum Amin Tagi dakon pi dogin nandisak, ae Piñkop dakon galaktok yol do nandisak. ³³ Mani mijat pagit amin on miktim dakon yo do nandaba kik asak, ae mijatni dakon galaktok yol do nandisak, ³⁴ do nandak nandakni bamori kisi tomal. Ae mijatjok ae sakwabat ae mijat eni da kwinikbi ujum Amin Tagi dakon pi do nandañ. Ujum wupni ae giptimni Piñkop do paregek telagi egip do nandañ. Mani mijat amin pagit on miktim dakon yo do nandaba kik asak, ae eni dakon galaktok yol do nandisak. ³⁵ Ji pañpulugoko tagisi egipni do gen on yosot. Yañsop aŋdam do dima yosot. Ji da aŋpak kilegi aŋek yo diwari yopmaŋek bisapmi bisapmi Amin Tagi dakon pi dogin nandani do nandisat.

³⁶ Amin kinda mijatjok kinda pasak do manjiñ imgwit ujum dima paŋek bisap dubak egek ujum do aŋpak tagi dima asat yañ nandisak, bo ae ujum mijatjok pakdosi nandisak, bo ae giptim dakon galaktok kila aripmi dima agi yañ nandisak kañ, iyi dakon galaktok yolek mijat ujum tagi pasak. Ujum da yokwi dima asak. ³⁷ Mani amin kinda mijatjok kinda pasak do manjiñ imgwit ujum butnikon da dima pakej yañsi nandisak, ae amin da pasak dosi dima iyan, ae iyi dakon giptim dakon galaktok kila tagi abej yañ nandisak kañ, mijat ujum dima pasak. Ujum da tagi asak. ³⁸ Do amin ujum mijatjok ujum pasak kañ, ujum aŋpak tagi asak. Mani dima pasak kañ, ujum da wagil tagisi asak.

³⁹ °Mijat kinda eni sigin egakwan mijat ujum eni tagi dima yipmaŋ deri. Mani eni kimotjak kañ, galaktokni yolek amin kaluk tagi pasak. Mani Amin Tagi nandañ gadañ imjak amin kinda nañ pasak. ⁴⁰ Mani naga yañ nandisat, amin dima pasak kañ, kisik kisik egipdisak. Piñkop dakon Wup da nakyo kisi aŋtagap aban gen on yosot yañsi nandisat.

Bit kilapyo kokup kidat do parekbi dakon gen

8 ¹ pNak abisok bit kilapyo kokup kidat do parekbi ujum dakon geni yokdisat. Nin kisi morap nandak nandaknин тоñ, yañ nandamañ. Nandak nandak ujum da kwen wigik aŋpak paŋalon asak, mani but dasi galak tañ yomyom aŋpak da paŋmuwukbi paŋteban asak. ² qAmin kinda yo kinda do nak pakyansi nandañ mudosot yañ nandisak kañ, nandak nandakni aripmi dima. ³ Mani amin kinda Piñkop do but dasi galak tañ imisak kañ, Piñkop da ujum amin pakyansi nandañ imisak.

⁴ rYajdo, bit kilapyo kokup kidat do parekbi ujum tagi nonej bo dima? Nin nandamañ, kokup kidat dakon wupmi ujum yo bami kinda dima, ae Piñkop morapmi dima ekwañ, kalorjî kinda dagin egisak. ⁵ Amin morapmi da Kwen Kokupmon ae miktimon piñkop morapmi ae amin tagi

° 7.39 Ro 7.2-3   p 8.1 Ya 15.29   q 8.2 Gal 6.3   r 8.4 GT 4.39; 6.4; Gal 4.8

morapmi ekwaŋ yaŋ nandaŋ. ⁶^sMani nin nandamaŋ, Piŋkop kalonjı kinda dagin egisak, uŋun Datnin. Uŋun da yo morap wasagit, ae uŋun dagin egip egip nimisak. Ae Amin Tagi kalonjı kinda gin egisak uŋun Yesu Kristo. Piŋkop da Yesu obakon da yo morap wasagit, ae uŋun obakon da gin nin morap kisi egip egip nimgut.

⁷Mani Yesu yolyol amin diwari uŋun dıma kaŋba pisagit. Diwari kalip kokup kidat gawak yomgwit, do abisok kokup kidat uŋun yo bamisi kinda yaŋ nandaŋek jap kokup kidat do parekbi uŋun noŋ bisapmon burikon da gulusuŋ aman yaŋ nandaŋ. ⁸Mani jap nianjen di ban nomaj uŋun da nin Piŋkop da kapmatjok arıpmı dıma paŋkisak. Jap uŋun dıma noneŋ kaŋ, Piŋkop da dabilon uŋun gulusuŋ kinda dıma asak. Ae jap uŋun noneŋ kaŋ, Piŋkop da dabilon dıma kilek toneŋ. ⁹^tDisi nandaŋ, jap kisi tagi noknogi, mani nandaŋ gadatni dıma teban taŋbi amin da jap kokup kidat do parekbi naŋba dandaŋek yokwikon di maŋbam. Do ji kaŋ kimotoŋti.

¹⁰Nandani. Gak kokup kidat do yo bami dıma yaŋ nandaŋek kokup kidat gawak yomyom yutnon wigı jap uŋun naŋaki notgo dıma noknogi yaŋ nandisak amin kinda da gandisak kaŋ, uŋun yo kisi buri piðarban jap uŋun kokup kidat do parekbi uŋun nokdisak. ¹¹^uGak dakon nandak nandakgo da notgo nandaŋ gadatni dıma teban taŋbi aŋtasik akdisak. Kristo uŋun amin do aŋek kimakgit. ¹²Gak notgo dıma noknogi yaŋ nandisak amin uŋun yokwi aŋ imisal bisapmon Kristo yo kisi yokwi aŋ imisal. ¹³^vYaŋdo, japmon notno yokwikon yiþbeŋ kaŋ, nak buŋon bit kılapyo diması nokeŋ. Yaŋ aŋek notno yokwikon di yiþbom.

Pol yabekbi pi aŋek tomni timit do dıma nandagit

9 ¹^wNak yo kinda da dam aŋakwan dıma egisat. Nak yabekbi kinda, ae Amin Taginin Yesu kili kagım. Amin Tagi dakon pi agim dakon bami kabı ji mani. ²^xAmin diwari da nak do yabekbi kinda yaŋ dıma bo nandaŋ namaŋ, mani ji da nak do asi yabekbi kinda yaŋ nandaŋ namaŋ, ma? Ji da Yesu yolyol amin dagawit uŋun da tiłak kinda da yaŋ taŋakwan uŋun da nak Amin Tagi dakon yabekbini kinda yaŋ yolaŋakwan koŋ.

³Amin diwari da aŋpakno kokwinigek abiŋ nepmaŋba kobogı do gen uŋjuden baŋ yoysisat. ⁴^yBanabas gat nit pi aŋapdo pi amak dakon yuman nogı amin da nit do jap pakbiyo tagi paŋpulugogi. ⁵Nit yabekbi diwari ae Amin Tagi dakon padige ae Pita yo da aŋ uŋudeŋ Yesu yolyol miŋat paŋek kisin aŋek pi agagi. ⁶Banabas gat nit dagin nit dakon yiýt dakon pi ando tagi asak yaŋ nandaŋ, ma? ⁷Emat amin da pini aŋek tomni

^s 8.6 Ep 4.5-6   ^t 8.9 Ro 14.13-15; Gal 5.13   ^u 8.11 Ro 14.15,20   ^v 8.13 Ro 14.21

^w 9.1 Ya 22.17-18; 26.16; 1Ko 15.8-9   ^x 9.2 2Ko 3.2-3   ^y 9.4 Lk 10.8

timikgañ, do yiitni do iyi dakon moneñ dima noñ. Ae wain kwaokdak amin wain dakon sopmi iyi pañ noñ. Ae sipsip kila añ amin iyi sipsip dakon mumni noñ.

⁸Nak amin dakon nandak nandak yolek gen on dima yosot. Gen teban yo kisi yañ gin yosok. ⁹^aMoses da gen tebanon gen yañ tosok:

“Ji bulmakau wit gip golek do bamañ misiñjikgañ bisapmon jap noni do gen kagani dima sopni.”

Piñkop da bulmakau dogin nandajek gen ujuñ yagit yañ nandaj, ma? Dima. ¹⁰^aUjuñ nin dakon tagi timnin do ajeñ gen ujuñ yagit. Miktim pidosok amin gat ae wit gip misiñjikdak amin bamot bami nokdamak yañ nandajek pini amal. ¹¹^bNin da wupji pañpulugok do yo tagisi ji da binapmon kwaokgiman, do ji da nin do giptim dakon yo pañpulugoni ujuñ da jiñ damjak, ma? ¹²^cPiñkop dakon pi amin diwari pañpulugoni, do ujuñ yapmañek nit madepsi pañpulugoni kañ, ujuñ da tagisi asak.

Mani nit jiñ morapmi pañjek jikon yo timirisi ujuñ dima timikgamak, nido Kristo dakon Gen Bin Tagisi kosit sopsop ak do dimasi nandamak. ¹³^dPiñkop da Telagi Yutnon telagi pi añ amin ujuñ Telagi Yut dakon jap bañ timikgañ. Ae alta dakon pi añ amin da altakon paret do bit kilapyo mukwa sosoñ ujuñ dakon diwari noñ. Ji ujuñ dima nandaj, ma? ¹⁴^eUjuñdeñ gin, Amin Tagi da yanji anej do gen yañ yagit. Gen Bin Tagisi yañ teñteñok amin ujuñ gen yañakwa si nandaj miñat aminyo da giptim dakon yo pañpulugok ani.

¹⁵Mani nak giptim dakon pañpulugok miñat aminyokon dima timikdat. Ae abisok jikon yo timit do gen on dima yipmañdat. Nak jikon yo timit do dima nandisat. Yo ujuñ dima timigek kimokgeñ kañ ujuñ da tagi. Nido pi ajanapbo amin da tomni dima namañ ujuñ da kisik kisik madepsi namisak. Amin da yo namiñek kisik kisikno gwayeni do dima galak tosot. ¹⁶^fMani Gen Bin Tagisi yañ teñteñok asat bisapmon mano aripmi dima awigiken. Amin Tagi da ujuñ pi namiñek pi ujuñ abejdosí nayigit. Ae Gen Bin Tagisi dima yañ teñteñoken kañ, awa yo jigisi noman tañ namdisak. ¹⁷Pi on naga da nandak nandagon asat tam tomni tagi timikgom. Mani naga da nandak nandagon dima asat. Piñkop da namgut bañ asat. ¹⁸Yañdo, ni tomni nañ abidoken? Gen Bin Tagisi yañ teñteñoken yo timirisi ujuñ dima timikdat. Miñat aminyokon Gen Bin Tagisi isalsi yanek tomni dima timigek tagisi nandisat, ujuñ da tomnino asak.

Pol miñat amin morapyo dakon oman amini egipgut

¹⁹Nak pulugañbi da egisat. Nak amin kinda dakon oman monji dima egisat. Mani miñat amin morapmi Kristokon pañap do ajeñ oman amini

^a 9.9 GT 25.4; 1Ti 5.18   ^b 9.10 2Ti 2.6   ^c 9.11 Ro 15.27   ^e 9.12 Ya 20.34; 2Ko 11.9

^d 9.13 GT 18.1-3   ^f 9.14 Mt 10.10; Gal 6.6   ^g 9.16 Jer 20.9

dagagim. ²⁰^gJuda amin kabikon egek ujун timit do Juda amin yombem dagosot. Naga Moses dakon gen teban da yongamgwan dima egisat, mani gen teban da yongamgwan ekwaŋ amin ujун timit do aŋek ujун amin gat egisat bisapmon gen teban da yongamgwan yombem egisat. ²¹Ae amin Iwakijwari Kabi Moses dakon gen teban dima abidawit amin gat egisat bisapmon, gen teban da yongamgwan dima egisat yombem da egisat, nido ujун amin timit do nandisat. Mani Piŋkop dakon gen teban dima yipmaŋ dekdat, nak Kristo dakon gen teban yoldat. ²²^hAe amin nandaŋ gadatni dima teban taŋbi gat egisat bisapmon, nandaŋ gadatno dima teban taŋbi da tilak ujун gat egisat, nido ujун amin yokwikon baŋ timit do nandisat. Nak amin morap kisi dakon aŋpak timikgim, nido kosit morap kisi aŋkiligek amin diwari yokwikon baŋ timit do nandisat. ²³Pi morap ujун asat ujун Gen Bin Tagisi da ireŋ tosak do asat. Nido Gen Bin Tagisi dakon yo tagisi kisin da timik timik aneŋ do nandisat.

Nin si teban tajek timtim yanek kinq tomni tagisi abidoneŋ

²⁴Napbi gwabokon kwaj amin ujун kisi da timtim yanek kwaj, mani kalonjî kinda dagin tomni abidosok. Ujун ji dima nandaŋ, ma? Do ji tomni abidok do si teban tajek timtim yanek kini. ²⁵ⁱAmin morap aktidok ak do nandaŋ amin ujун iyi dakon kila tebaisi aŋek giptim dakon tagaptok aŋ. Tomni ujун timikgaŋ ujун tasik togî, mani nin tomni aripmi dima tasik togî ujун timit do aktidogon kwamaŋ. ²⁶Yanđo, tomni abidokeŋsi yaŋ nandaŋek timtim yanek dukwan dukwan dima wiſiŋek tilagonsi kisat. Amin da kisit emat dakon aktidok tagisi aŋ ujун da tilak kisitno isal timon dima dapmajdat. ²⁷^jGiptimno da oman amino egiŋjak do aŋtagap asat. Gen Bin Tagisi amin yoyiŋek naga aktidok dima aŋek tomni dima di timikgom.

Nin paŋkewalon moneŋ do kaŋ kimotneŋ

10 ¹^kNot kabi, nak Moses da bisapmon babikninon yo noman tawit ujун do pakyaŋsi nandani do nandisat. Piŋkop da kisi morap kosit yolik do gikwem kinda yipmaŋ yomgut, ae Tap Gami waseŋ kiŋakwan kisi morap teri kinda wigiwit. ²Gikwem kagagwan kiwit ae tap pakbi binapmon da kiwit ujун da telagi pakbi sowit yombem asak. Ujун awit da Moses dakon amin kabi egiŋgwit dakon tilak. ³^lAe kisi morap da Piŋkop dakon Wup da jap yomgut ujун nawit. ⁴^mAe kisi morap Piŋkop dakon Wup da pakbi yomgut ujун nawit. Asi, Wup dakon tip ujун gat kisi agiŋgwit ujун dakon pakbi nawit. Tip ujун Kristo. ⁵ⁿPiŋkop da pi

^g 9.20 Ya 21.20-26   ^h 9.22 2Ko 11.29   ⁱ 9.25 Pil 3.14; 2Ti 2.4-5; 4.7-8   ^j 9.27 Ro 8.13; 13.14   ^k 10.1 TP 13.21-22; 14.22-29   ^l 10.3 TP 16.35   ^m 10.4 TP 17.6; IDT 20.11
ⁿ 10.5 IDT 14.29-30

madepsi aban kawit, mani ujун amin kabikon morapmi da aŋpak yokwi aba tagi dima nandaj yomgut. Do miktim kibiri amin da arimpri dima egipmi timon paŋupbal aban kimagakwa bumjotni timi dukon di taj taj awit.

⁶ºUjун yo morap noman tawit da nin do mama gen kinda asak. Do ujун da yo yokwi ak do but kindap awit ujudeŋ dima anej. ⁷ºUjун da kokup kidatni dakon wupni do gawak yomgwit nin yaŋ dima anej. Piŋkop gen da yaŋ yosok:

“Jap pakbiyo madepsi aŋek ujун da kwenon kap ae kisik kisikyo mibili mibili awit.”

⁸ºUjун da yumabi aŋpak awit ujudeŋ dima anej. Ujун da yaŋ aba gildat kaloj dogin amin 23 tausen da kimakgwit. ⁹ºUjун amin da awit ujudeŋ Kristo dima aŋkewalnen. Ujун da yaŋ aba tuŋon amin emari toŋ da injiŋ yoba kimakgwit. ¹⁰ºAe ji ujун da Piŋkop do yaŋba yokwi tok awit ujudeŋ dima ani. Yaŋ aba kimat yomyom aŋelo da abiŋ dapban kimakgwit.

¹¹ºUjун yo morap noman tawit da nin do mama gen kinda asak. Amin da Piŋkop da papiakon gen ujун mandawit ujун da mibi bisapmon ekwamaj amin nin do mama gen niyisak. ¹²Yaŋdo, amin kinda nak tebaisi akdat yaŋ nandisak amin ujун kaŋ kimotjak. Yokwikon di maŋban. ¹³Paŋkewal jikon noman toŋ ujун ɻwakjwari dima, ujун amin morap kisikon yaŋ gin noman toŋ. Ae Piŋkop toktok teban ji gat egek paŋpulugosok, do ji paŋteban aŋakwan paŋkewalon dima maŋek tebaisi atdaŋ. Paŋkewal noman taj damni bisapmon Piŋkop da pulugaŋ kini dakon kosit kinda yipdisak, aŋakwan yokwikon dima mokdaj.

Nin Piŋkop gat ae kokup kidat gat kisi do gawat gawat dima anej

¹⁴Yaŋdo, notnoni, ji kokup kidat gawak yomyom aŋpak yipmaŋ degek pasal kini. ¹⁵Ji nandaj kokwinji tagisi, do gen dayisat disi kokwinitni. ¹⁶ºTelagi jap nomaj bisapmon kap abidajek Piŋkop yaŋ iyijek nomaj ujун da yawini do aŋek nin Kristo gat kabı kaloj amaj. Ae bret pudajek nomaj bisapmon ujун da giptimni do aŋek nin Kristo gat kabı kaloj amaj. ¹⁷ºBret kaloj kinda dagin tosok, nin amin morapmi da ujун naŋgin nomaj, do nin morapmi da giptim kaloj amaj. ¹⁸ºJi Israel amin dakon aŋpak do nandani. Bit kilapyo altakon sosoŋ bisapmon ujун naŋek Piŋkop gat kabı kaloj aŋ.

¹⁹ºMani ji da kokup kidat do mukwa sosoŋ ujун do nak da yo bamisi aŋ yaŋ yosot yaŋ di nandabam. Ae kokup kidat do yo bamisi yaŋ dima yosot. ²⁰ºUjун

^º 10.6 IDT 11.4,34; 1Ko 10.11   ^P 10.7 TP 32.6   ^q 10.8 IDT 25.1-9   ^r 10.9 IDT 21.5-6

^s 10.10 IDT 16.41-49   ^t 10.16 Mt 26.26-28   ^u 10.17 Ro 12.5   ^v 10.18 MS 7.6

^w 10.19 1Ko 8.4

dimasi. Nak yaŋ yosot. Piŋkop dima nandaŋ imaj amin da mukwa sosoŋ uŋun koŋ do aŋ, uŋun Piŋkop do dima aŋ. Ae ji koŋ gat kabi kaloj ani do dima galak tosot. ^{21^a}Amin Tagi da kapmon ae koŋ da kapmon kisi noni kaŋ, uŋun ma abisi aŋ. Ae Amin Tagi da tamokon ae koŋ da tamokon kisi jap noni kaŋ, uŋun yo kisi ma abisi aŋ. ^{22^a}Amin Tagi yipmaŋ degapno nin do nandaban yokwi tok aŋ nimjak do nandamaŋ, ma? Nin dakon tapmim da uŋun dakon tapmim yapmangamanj, ma?

Bisapmi bisapmi Piŋkop dakon man awigineŋ

^{23^a}Amin diwari da yaŋ yor, “Yo morap tagi agagi.” Gen uŋun bami, mani yo diwari da nin tagi dima paŋpulugogi. “Yo morap tagi agagi”, mani yo diwari da butnin tagi dima paŋteban asak. ^{24^b}Nin nin bangin paŋpulugok ak do dima nandaner. Nin amin diwari paŋpulugok do nandak nandak aner. ²⁵Bit kilapyo morap yumaŋ gwayek tamokon yopmangaŋ uŋun tagi noni. Nandaba kik aŋek kokup kidat do parekbi bo dima, uŋun do dima yoyini. ^{26^c}Nido nin nandamaŋ,

“On miktim gat yo morapni gat ton uŋun kisi morap uŋun Amin Tagi dakon gin.”

²⁷Yesu dima nandaŋ gadaŋ imisak amin kinda da yutnikon kiŋ jat noni do dayiŋban yutnikon kik do nandaŋ kaŋ tagi kini. Ae jat morap daban nandaba kigi mīni tagi noni. Noknogi bo dima noknogi uŋun do but morap dima ani. ^{28^d}Mani amin kinda da nandaba kik aŋek, “Bit on kokup kidat do parekbi” yaŋ dayiŋban kaŋ, uŋun dima noni. Noni kaŋ uŋun amin da suŋ aŋ yaŋ nandaŋ damdisak. ²⁹Disi jat morap kisi tagi noknogi yaŋ nandaŋ, mani uŋun amin yaŋ dima nandisak.

Nak jat morap kisi tagi noknogi yaŋ nandisat. Do nido amin kinda da jat uŋun noner kaŋ uŋun suŋ amaj yaŋ nandaŋakwan jat uŋun yopben? ^{30^e}Piŋkop ya yaŋ iyinék jat nokeŋ kaŋ, mibili nido amin kinda da gak suŋ asal yaŋ nayisak?

^{31^f}Yando, jat pakbiyo ani bo yo diwari gat ani bisapmon Piŋkop man madep im do nandajek ani. ^{32^g}Juda amin, bo Grik amin, bo Piŋkop dakon paŋmuwukbi da yokwikon moni dakon arjpak kinda dima ani. ^{33^h}Nakyo kisi miŋat amin morapyo da arjpak si galaktorj uŋun baŋ asat. Naga arjpulugok do aŋek dima asat. Miŋat amin morapyo paŋpulugoko Piŋkop da yokwikon baŋ timitjak do nandaŋek asat.

Pol da Telagi Wup dakon but galak dakon yo gat ae Piŋkop gawak imim dakon arjpak do yagit

(Kilapmi 11–14)

11 ^{1ⁱ}Nak da Kristo dakon arjpak yoldat, yaŋ gin jiyo kisi nak dakon arjpak yolni.

^y 10.21 2Ko 6.15-16 ^z 10.22 GT 32.21 ^a 10.23 1Ko 6.12 ^b 10.24 Ro 15.1-2

^c 10.26 Kap 24.1 ^d 10.28 1Ko 8.7 ^e 10.30 1Ti 4.4 ^f 10.31 Kol 3.17 ^g 10.32 Ro 14.13

^h 10.33 1Ko 9.20-22 ⁱ 11.1 1Ko 4.16

Amin da busuŋni witjan uŋun do Pol da yagit

²Ji bisapmi bisapmi nak do nandajek ekwaŋ, ae gen timikgim baŋ damgum uŋun baŋ yolek ekwaŋ, do ji aŋpak tagisi aŋ. ³^jMani gen kinda gat nandani do nandisat uŋun yaŋ. Wili dakon busuŋi uŋun Kristo, ae miŋat dakon busuŋi uŋun wili, ae Kristo dakon busuŋi uŋun Piŋkop. ⁴Wili kinda busuŋni witjiŋek bosit asak, bo kombi gen yosak kaŋ, uŋun da busuŋni Kristo abiŋ yipmaŋdak. ⁵Mani miŋat kinda busuŋni dima witjiŋek bosit asak, bo kombi gen yosok kaŋ, uŋun da busuŋni eni abiŋ yipmaŋdak. Uŋun busuŋ dangwani kisi mandaŋ mudosok yaŋ asak. ⁶Miŋat kinda busuŋni dima witjisak kaŋ, busuŋ dangwani kisi mandaŋ mudosak. Ae busuŋ dangwani pisipmi bo ae warot pak do mayagi nandisak kaŋ, busuŋni si witjisak. ⁷^kWili uŋun busuŋni dima witjisak, nido wili Piŋkop iyi yombem wasaŋbi, uŋun da Piŋkop dakon tilimni nolisak. Mani miŋat uŋun wili dakon tilimni nolisak. ⁸^lNido Piŋkop da miŋat dakon giptim naŋ wili dima wasagit, wili dakon giptim naŋ miŋat wasagit. ⁹Ae Piŋkop da miŋat do nandajek wili dima wasagit. Wili do nandajek miŋat wasagit. ¹⁰Yaŋ do aŋek, ae aŋelo da nindaj do aŋek, miŋat uŋun busuŋni witjisaksi. Yaŋ asak uŋun da eni do gawat gawat asak dakon tilak.

¹¹Mani Amin Tagi da kabikon miŋat wiliyo iyi dage dima ekwaŋ. Miŋat uŋun wili dakon paŋpulugokni, ae wili uŋun miŋat dakon paŋpulugokni. ¹²Nido kalip Piŋkop da wili dakon giptim naŋ miŋat wasagit, mani wili miŋaron da altoŋ. Ae Piŋkop uŋun yo morap dakon mibili.

¹³Ji disi gen on kokwin ani. Miŋat kinda busuŋni dima witjiŋek bosit asak kaŋ, uŋun aŋpak tagi naŋ asak? ¹⁴Piŋkop da miŋat aminyo niaŋon da wasaŋ nipput uŋun pindagek yaŋsi nandamaŋ, wili busuŋ dangwani dubagi amin uŋun mayagi. ¹⁵Mani miŋat busuŋ dangwani dubagi kaŋ, uŋun miŋat dakon tilimni tagisi, nido Piŋkop da busuŋni witjisak do imgut. ¹⁶Amin kinda da nak dakon gen uŋun do gen emat asak kaŋ, yaŋsi nandisak, nin gat ae Piŋkop dakon paŋmuwukbi diwari gat aŋpak ɻwakŋwari kinda dima yolgaman.

Korin amin telagi jat kosit kilegikón da díma nawit

¹⁷Kili nak aŋpak diwari aŋ uŋun do tagisi díma nandisat. Uŋun do aŋek aŋpak diwari ji da agagisi uŋun do dayikdisat. Ji Piŋkop gawak im do muwukgaŋ bisapmon notji díma paŋpulugon, notji paŋupbal aŋ. ¹⁸^mDo mibiltok uŋun do dayikdisat. Piŋkop gawak im do muwukgaŋ

^j 11.3 WW 3.16; Ep 5.23   ^k 11.7 WW 1.26-27   ^l 11.8-9 WW 2.18-23

^m 11.18 1Ko 1.10-12

bisapmon pidok pidok aŋek ekwaŋ yaŋ amin da yaŋba nandagim. Gen uŋun nandako bamisok agit,¹⁹nido paŋmuwukbi t̄imisok di waseŋ kiŋakwa uŋudon da Piŋkop dakon aŋpak namin da bamisi yolgaŋ uŋun da dolisak.²⁰Piŋkop gawak im do muwukgaŋ bisapmon Amin Tagi dakon telagi jap baŋ nomaj yaŋsi nandajek dima noŋ.²¹Ji kalon kaloŋ notji do jomjom dima aŋek jap tepmi t̄imigek naŋ naŋ aŋek wain morapmi naŋek but upbal aŋ. Aŋakwa diwari jap do aŋ.²²Yutji mīni do jap pakbiyo aripmi dima ani, ma? Piŋkop dakon paŋmuwukbi do yo isali yaŋ nandajek japni mīni amin paŋmayak ak do nandaj, ma? Ni gen baŋ dayikeŋ? Ji aŋpak tagisi aŋ yaŋ dayikeŋ, ma? Uŋun dīmasi!

Amin Tagi dakon telagi jap dakon gen

²³Nido nak Amin Tagikon gen t̄imigim uŋun kili dayigim uŋun disi nandaj. Gen uŋun yaŋ. Kalbi Judas da Amin Tagi uwal da kisiron yiŋgut bisapmon uŋun kalbi Amin Tagi Yesu da bret abidaŋek²⁴Piŋkop ya yaŋ iyijek pudajek yaŋ yagit, “On nak dakon giptim timno ji do parekdat. On naŋek nak do nandajek egiŋni.”²⁵“Ae jap naŋ mudajek wain kap abidaŋek yaŋ gin aŋek yaŋ yagit, “On wain kap uŋun saŋbek saŋbek kalugi naga dakon yawi naŋ asat. Ji bisap morap on wain naŋek nandaj namni.”²⁶Yesu da gen yagit uŋun da yaŋ nolisak. Bisap morap on bret gat ae wain on kapmon noni bisapmon Amin Tagi dakon kīmot do yaŋ teŋteŋajakwa wigi ae apjak bisapmon wigisak.

Aŋpak kilegikon da Amin Tagi dakon telagi jap noneŋ

²⁷Yaŋdo, amin kinda da Amin Tagi dakon bret ae wain kapni aŋpak kilegikon da dima nosak kaŋ, Amin Tagi dakon giptim ae yawi yokwi aŋimisak dakon gulusuŋni taŋ imisak.²⁸Do butjikon da kokwin tagisi aŋek bret gat wain kapmon noni.²⁹Nido Amin Tagi dakon giptim t̄im do dima nandaba wiŋakwan bret wainyo noni kaŋ, gulusuŋ aŋ do Piŋkop da kobogi damdisak.³⁰Mibili yaŋ do aŋek jikon amin diwari tapmimni mini, ae diwari sot aŋ, ae diwari kili kīmakgwit.³¹Mani butnin dakon kokwin tagisi aŋek noneŋ kaŋ, kobogi dima timitneŋ.³²^pMani Amin Tagi da aŋpaknīn dakon kobogi nimiŋek nin paŋmilip asak. Uŋun miktimon miŋat aminyo gat dima pasilneŋ do yaŋ asak.

³³Yaŋdo, not kabino, Amin Tagi dakon telagi jap nok do muwutni bisapmon amin diwari do jomjom aŋek don noni.³⁴Amin kinda jap do tepmi nandisak kaŋ yutnikon nosak. Yaŋ aŋek muwutni bisapmon gulusuŋ dima aŋek kobogi dima timitjak.

Gen diwari dayigi uŋun opbeŋ bisapmon don dayikeŋ.

ⁿ 11.25 TP 24.6-8; Ibr 8.8-13   ^o 11.27 Ibr 10.29   ^p 11.32 Ibr 12.5-6

Telagi Wup da but galak do pi anej do tapmim nimisak

12 ¹Not kabi, Telagi Wup da but galak do pi morap dakon tapmim nimiñ nimiñ asak ujun pakyarji nandani do dayikdisat. ²“Disi nandañ, Piñkop dima nandañ imgwit bisapmon kokup kidat dakon wupmi gen dima yon ujudon kini do amin da dayiñba kokwin dima ajeñ kiñ kiñ awit. ³‘Yanđo, pakyarji nandani, Piñkop dakon Telagi Wup da amin kinda artagap aban “Yesu jobit tagi pasak!” yañ aripmi dima yosak. Ae Telagi Wupni mini amin da “Yesu ujun Amin Tagi” yañ aripmi dima yosak.

⁴“Telagi Wup dakon but galak dakon yo mibili mibili, mani Wup kaloñ kinda dagin egisak. ⁵Pajmuwukbikon pi mibili mibili amaj, mani Amin Tagi kaloñ kinda gin. ⁶Ae pi agak dakon kosit mibili mibili toj, mani Piñkop kaloñ dagin miyat aminyo do tapmim yomijakwan pi ujun añ. ⁷Pajmuwukbi kisi pajpulugonej do Telagi Wup da amin kaloñ kalojon pi asak. ⁸Amin kinda Telagi Wup da artagap aban nandañ kokwin tagisi ajeñ miyat aminyo pajpulugosok. Ae ujun Wup kaloñ dagin kinda artagap aban nandak nandak tagisi miyat aminyo yoyisak. ⁹Ae ujun Wup kaloñ dagin nandañ gadat tebaisi amin kinda do imisak. Ae ujun Wup kaloñ dagin amin kinda tapmim iban sot amin pajmiliç asak. ¹⁰Ae amin kinda do wasok tapmimi toj agak dakon tapmim imisak. Ae amin kinda do kombi gen yosak dakon tapmim imisak. Ae amin kinda do wup mibili mibili kokwin agak dakon tapmim imisak. Ae amin kinda do gen mibili mibili yogok dakon tapmim imisak. Ae amin kinda do gen ujun pajtobiljak dakon tapmim imisak. ¹¹‘Ujun Wup kaloñ dagin ujun yo morap pajalon asak. Iyi da galaktogon but galak dakon yo kokwinigek amin kaloñ kaloñ do yomiñ yomiñ asak.

Nin giptim kaloñ kinda dakon diwatni kabi da ekwamañ

¹²“Amin dakon giptim ujun kaloñ gin, mani giptim diwatni morapmi. Ae ujun giptim dakon diwat morap ujun giptim kaloñ kinda dakon gin. Kristo dakon giptim kisi yañ gin. ¹³“Wup kaloñ kinda dagin nin morap telagi pakbi soñ niban giptim kaloñ agimañ. Juda amin nin, ae Grik amin, ae oman amin, ae oman amin dima ekwañ amin nin kisi Wup kaloñ butninon abidagimañ.

¹⁴Giptimnin ujun kaloñ kinda gin dima, diwatni morapmi. ¹⁵Kandap da “Nak kisit dima, do giptim dakon diwatni dima” yañ tagi yosak, mani ujun giptim dakon diwatni sigin tosok. ¹⁶Ae mirak da “Nak dabil dima, do giptim dakon diwatni dima” yañ tagi yosak, mani ujun giptim

---

^q 12.2 Ab 2.18-19   ^r 12.3 1Jn 4.2-3   ^s 12.4 Ro 12.6   ^t 12.11 1Ko 7.7   ^u 12.12 1Ko 10.17
^v 12.13 Gal 3.28

dakon diwatni sigin tosok. ¹⁷Giptimon dabil dagin tosok tam, niaj ajej gen nandisak? Ae giptimon mirak dagin tosok tam, niaj ajej yo dakon kibani nandisak? ¹⁸Mani giptim ujun yañ dima. Piñkop da iyi dakon galaktok yolek giptim dakon diwatni kaloj kaloj yopgut da tamonikon tañ tañ añ. ¹⁹Giptim dakon diwatni kaloj kinda dagin tosak tam ujun giptim dima. ²⁰Mani giptim dakon diwatni morapmi da giptimon sañbejba giptim kaloj kinda gin asak. ²¹Dabil da kisit “Gak mini tam naga tagi egipbom” yañ aripmi dima iyigi. Ae busuñ da kandap “Gak mini tam naga tagi egipbom” yañ aripmi dima iyigi. ²²Dimasi. Giptim dakon diwatni tapmimni madep dima yañ pindakgamañ ujun dima ekwañ tam giptim tagi dima tañban. ²³Ae giptim dakon diwatni mani mini yañ pindakgamañ ujun bañ kila tagisi amaj. Ae giptim dakon diwatni mayagi yañ nandamañ ujun bañ tagisi witjamañ. ²⁴Mani giptim dakon diwatni diwari mayagini mini ujun yum pindagapno isal toñ. Piñkop da giptim dakon diwatni kisi wasañ yopmanek diwatni nin da yo madep dima yañ pindakgamañ ujun do man madep yomgut. ²⁵Yañ aban giptim dima waseñ kisak, ae giptim dakon diwatni da notni aripsi kila añ añ añ. ²⁶Giptim diwat kinda tepmi pasak kañ, giptim diwat kisi morap tepmi pañ. Ae giptim diwat kinda man madep pasak kañ, giptim diwat kisi morap kisik kisik pañ.

²⁷^wJi kisi morap Kristo dakon giptim tim ekwañ, ae ji kaloj kaloj giptim diwatni ekwañ. ²⁸^xAe Piñkop da pañmuuwukbikon pi ani do amin manjigit. Mibiltok yabekbi, ae ujun da buñon kombi amin, ae ujun da buñon yoyiñdet, ae wasok tapmimi toñ agak amin, ae sot amin pañmilip ak amin, ae amin pañpulugok amin, ae pi mibili mibili kila agak amin, ae gen amin da dima nandagi mibili mibili yogok amin kisi manjigit. ²⁹Kisi morap yabekbi dagin dima ekwañ, ae kisi morap kombi amin dagin dima ekwañ, ae kisi morap yoyiñdet dagin dima ekwañ, ae kisi morap wasok tapmimi toñ agak amin dagin dima ekwañ, ³⁰ae kisi morap sot amin pañmilip ak amin dagin dima ekwañ, ae kisi morap gen amin da dima nandagi mibili mibili yogok amin dagin dima ekwañ, ae kisi morap gen pañtobil amin dagin dima ekwañ. ³¹^yMani ji Telagi Wup dakon but galak dakon yo wukwisi ujun timit do tek kindap pani.

Abisok aijpak wagil tagisisi kinda do dayikdisat.

Nin amin do but dasi galaktaj yomnej

13 ¹Nak amin dakon gen mibili mibili ae ajeleo dakon gen kisi yokej, mani amin do but dasi galaktaj yomyom aijpak nagon dima tosak kañ, nak goñgoñ bo ae dubañ mibili mini tidoj ujun yombem. ²^zAe kombi gen yogok dakon tapmim nagon tosok, ae nandak

^w 12.27 Ro 12.5   ^x 12.28 Ep 4.11-12   ^y 12.31 1Ko 14.1   ^z 13.2 Mt 17.20

nandak pasili toŋ ujun nandaj mudosot, ae nandak nandak morap kisi nandaj mudosot, ae nandaj gadatno tebaisi do kabap kında iyiko diwalik tagi kisak, mani amin do but dasi galaktaj yomyom aŋpak nagon dima tosak kaŋ, nak yo isalisi. ³Nak yo morapno yoni mini amin do yobeŋ, ae yum pindagapbo amin da giptimno abidaŋ kindapmon sonba soŋek kimokgeŋ, mani amin do but dasi galaktaj yomyom aŋpak nagon dima tosak kaŋ, ujun da nak kindasok aripmi dima aŋpulugoni.

⁴Amin kinda amin do but dasi galaktaj yomisak, uŋun amin da yokwi aŋ iiba butni yawori taŋakwan kobogi aŋyom do dima nandisak, ae amin morap do aŋpak yaworisi gın aŋyomisak. Ae amin tagisi ekwaŋ amin do pindak galaktok aŋek nandaba yokwi tok dima aŋyomisak, ae pibit tiŋok dima asak, ae iyi do nandaban dima wigisak. ⁵Ae aŋpak mayagi dima asak, ae iyi dogin dima nandisak, ae butjap tepmi dima nandisak, ae amin da yokwi aŋ iiba yokwini do dima nandaj egisak. ⁶^aUŋun aŋpak yokwi do kisik kisik dima asak, gen bami do kisik kisik asak. ⁷^bAmin do but dasi galaktaj yomyom aŋpak asak amin jiŋi da aripmi dima abiŋ yipmaŋdak. Bisapmi bisapmi Piŋkop do nandaj gadat aŋek aŋpulugosak do jomjom asak, ae jiŋi bisapmon tebaisi akdak.

⁸But dasi galaktaj yomyom aŋpak uŋun aripmi dima mudosak. Mani kombi gen yogok gat, ae gen mibili mibili yogok gat, ae amin dakon nandak nandakni tagi morap uŋun pasildaŋ. ⁹Nin yo morap dakon nandak nandak diwari baŋgin nandamaŋ, ae kombi genyo kisi diwari baŋgin yomaŋ. ¹⁰Mani don yo wagol gwaljigii minisi noman taŋakwan abisok yo morap diwat diwat nandamaŋ uŋun pasildaŋ.

¹¹Uŋun dakon tilak uŋun yaŋ. Nak moniŋisok egipgum bisapmon gen amin moniŋ da tilagon yagim, ae nandak nandakno gat ae kokwin agakno gat amin moniŋ da tilak egipgum. Mani amin madep aŋek amin moniŋ aŋpak yipmaŋ mudagim. ¹²Abisok nin Piŋkop dakon mibili diwari gın nandamaŋ. Uŋun pakbi idapmon wupnин pindak upbal amaŋ uŋun yombem. Mani Piŋkop dakon tomno dabilyo bamisi don kokdamaŋ. Piŋkop da abisok nin bamisi nandaj nimisak, uŋudeŋ don nandaj imdamaj.

¹³^cNandaj gadat gat, ae Piŋkop da paŋpulugosak do jomjom agak gat, ae but dasi galaktaj yomyom aŋpak, uŋun aŋpak kapbi da toktok teban taŋ aŋaŋ kikdaŋ. Mani but dasi galaktaj yomyom aŋpak da aŋpak diwari yapmaŋ mudosok.

Kombi gen yok do galagi madep nandaneŋ

14 ¹^dJi amin do but dasi galaktaj yomyom aŋpak toktogisi aŋ kimotni. Ae Telagi Wup da but galak do yo nimisak uŋun timit

^a 13.6 Ro 12.9   ^b 13.7 1Pi 4.8   ^c 13.13 1Tes 1.3   ^d 14.1 1Ko 12.31; 14.39

do galak tañek kombi gen yogok dakon tapmim abidok do madepsi galak toni. ²Nido amin kinda gen ɻwakɻwarikon^e da gen yosak kañ, ujun amin da nandani do dima yoyisak, ujun Piñkop nañgin iyisak, nido amin da ni gen nañ yosok ujun dima nandañ, Telagi Wup da tapmim iban gen pasili yosok. ³Mani, amin kinda kombi gen yanek mijat aminyo dakon nandañ gadatni panteban asak, ae tebai atni do butni panteban asak, ae jigikon ekwañ amin butni panteban asak. ⁴Amin kinda gen ɻwakɻwarikon da gen yosok ujun iyi dakon but arjteban asak, mani kombi gen yosok amin pañmuwukbi morap dakon but panteban asak. ⁵Ji kisi da gen ɻwakɻwarikon da gen yoni do nandisat, mani kombi gen yoni dosi nandisat. Kombi gen yosok amin da gen ɻwakɻwari yosok amin yapmañdak, mani gen ɻwakɻwari yanakwan amin kinda da pañtobiljak kañ ujun tagi, ujun da pañmuwukbi dakon but panteban asak.

⁶Not kabi, nak jikon obijek gen ɻwakɻwarikon da gen dayikeñ kañ, niañjon da gen ujun da ji pañpulugosak? Mani Piñkop da gen pasili noligit ujun dayikeñ, bo nandak nandak tagisi di dayiken, bo kombi gen kinda dayikeñ, bo dayindet abeñ ujun da ji tagisi pañpulugosak. ⁷Yo egip egipmi mini ujudon abidañek tilak abeñ. Kasisij ae gitayo geni kilegi dima yoni kañ, nikon da amin kap dakon tek nandaneñ kap yoni? ⁸ Ae kweñ kilegi dima yosak kañ, amin niañjon da emat do tagap toni? ⁹Jiyo kisi yañ gin. Ji gen ɻwakɻwari yanakwa niañjon da amin da gen ujun dakon mibili nandaba pisoni? Gen yañba isali akdañ. ¹⁰Asi, miktimon gen mibili mibili morapmi toñ, ae kisi morap mibili toñ gin. ¹¹Mani amin kinda da gen yañban dima nandabo pisosak kañ, ujun amin da nak do kokup ɻwakɻwarikon amin yañ nandañ namiñakwan nak da ujun amin do kokup ɻwakɻwarikon amin yañ nandañ iþeñ. ¹²Gen ɻwakɻwarikon da gen yoni kañ, amin da ji do yañ gin nandañ damdañ. Ji Telagi Wup dakon but galak dakon yo timit do galagi madepsi nandañ, do but galak dakon yo pañmuwukbi tagisi panteban agagi ujun timit do pi tebaisi aji kimotni.

Gen ɻwakɻwari yogok dakon gen

¹³Yañdo, amin kinda gen ɻwakɻwarikon da gen yosak kañ, Piñkop da gen ujun tagi pañtobiljak dakon tapmim imjak do bisit asak. ¹⁴Nido, gen ɻwakɻwarikon da bisit abeñ kañ, wupnokon da bisit asat, mani nandak nandaknokon da yo bamì kinda dima nandisat. ¹⁵Yañdo, niañ abeñ? Wup ae nandak nandakno kisi da bisit abeñ. Wup ae nandak nandakno kisi da kap yoker. ¹⁶Yañ dima ajeñ wupmon dagin Piñkop aþkisiñek ya yañ iyilaki mîrak yopmañdak amin ujun gen yosol dakon mibili dima

^e 14.2 Gen ɻwakɻwari dakon mibili ujun yañ. Ujun miktim amin morap da dima yoñ gen kinda do yosok.

nandisak, do niaŋon da “Uŋjun ası” yaŋ yosak? ¹⁷Piŋkop ya yaŋ iyinék yo tagisi asal, mani mirak yopmaŋdak amin dakon buri dima arjteban asal.

¹⁸Nak bisap morapmi gen ɻwakɻwarikon da gen yaŋek ji gwapmaŋ mudosot do Piŋkop ya yaŋ iyisat. ¹⁹Mani, paŋmuwukbi Piŋkop gawak im do muwutni bisapmon gen ɻwakɻwarikon da gen sop 10 tausen yokeŋ kaŋ, uŋjun da paŋpulugok kinda dima akdisak. Mani gen sop 5 kabi amin da tagi nandagi uŋjun baŋ yoyiŋdet abeŋ kaŋ, uŋjun da paŋpulugok madepsi akdisak.

²⁰^fNot kabi, nandak nandakjikon da amin moniŋ da tilak dima egipni. Amin moniŋ da aŋpak yokwi dakon mibili dima nandaŋek ekwaŋ ji uŋjun da aripmor egipni. Mani nandak nandakji uŋjun amin madep da tilagon egipni. ²¹^gPiŋkop da gen tebanon gen yaŋ mandabi:

“Amin Tagi da yaŋ yosok, ‘Geno kokup ɻwakɻwarikon amin do yobo uŋjun da gen ɻwakɻwarikon da uŋjun miŋat aminyo do yoyikdaŋ.

Mani geno nandak do mirak dima yopdaŋ.’”

²²Yaŋdo, gen ɻwakɻwarikon da gen yogok uŋjun da Piŋkop dakon tilak madepni kinda asak. Uŋjun nandaŋ gadat kili awit amin do dima yolisak, nandaŋ gadat dima awit amin do yolisak. Mani kombi gen yogok uŋjun tilak kinda nandaŋ gadat kili awit amin paŋpulugok do yomisak, uŋjun nandaŋ gadat dima awit amin do dima yomisak. ²³^hDo paŋmuwukbi morap Piŋkop gawak im do muwugek ji kisi gen ɻwakɻwarikon da gen yoni kaŋ, but galak dakon yo dakon mibili dima nandaŋ amin, bo ae nandaŋ gadat dima abi amin da wiŋ dandaŋek ji do si ɻugigaŋ yaŋ yokdaŋ. ²⁴ⁱMani, ji kisi kombi gen yoni kaŋ, but galak dakon yo dakon mibili dima nandaŋ amin, bo ae nandaŋ gadat dima abi amin da abiŋ gen uŋjun nandaŋ uŋjun da buri sugaŋba iyi do nin yokwi pakpak do kobogi pakdamaŋ yaŋ nandakdaŋ. ²⁵Nandak nandakni burigwan pasili ton uŋjun teŋteŋokdaŋ. Ae maŋ pak gawagek Piŋkop gawak imiŋek “Piŋkop bamisi ji gat egisak” yaŋ yokdaŋ.

Kosit kilegikon da Piŋkop gawak imneŋ

²⁶^jYaŋdo, not kabi, Piŋkop gawak im do muwutni bisapmon nibaŋ ani? Kinda da kap yosak, ae kinda da yoyiŋdet asak, ae kinda da Piŋkop dakon nandak nandak pasili ton uŋjun yosak, ae kinda da gen ɻwakɻwarikon da gen yosak, ae kinda da uŋjun gen yosak uŋjun paŋtobiljak. Yo morap ani uŋjun paŋmuwukbi paŋteban ak do ani. ²⁷Amin diwarí gen ɻwakɻwarikon da gen yoni kaŋ, amin bamori bo kapbi dagin yoni. Ae kisi bisap kaloj dima yoni, notji do bikbik yomiŋ yomiŋ aŋek yoni. Ae amin kinda da gen uŋjun si paŋtobiljak. ²⁸Mani gen

^f 14.20 Ep 4.14   ^g 14.21 Ais 28.11-12   ^h 14.23 Ya 2.13   ⁱ 14.24 Jn 16.8

^j 14.26 1Ko 12.8-10

pantobil amin mini kañ, gen ɻwakŋwarikon da gen yogok amin gen dima yosak. Gen iyi gat ae Piŋkop gat dogin yosak.

²⁹^kAmin bamori bo kapbi da kombi gen yoni, ajakwa diwari da geni kokwinitni. ³⁰^lAe kinda yiġakwan Piŋkop da gen kinda ajanlon ajanban kañ, gen yosok amin gen sajbejek dima yosak. ³¹^mYaŋ aŋek kombi gen yogok amin kisi kalon kalon kombi gen yoni dakon bikkik pisān damdaŋ. Ajakwa paŋmuwukbi kombi gen yoyiŋakwa nandak nandak timigek uŋjun da butni paŋteban asak. ³²ⁿKombi gen yogok amin uŋjun wupni dakon kila iyi tagi aŋ, do iyi da bisapmon gen tagi yoni. ³³^oNido Piŋkop uŋjun yo morap upbilapmon da agak amin dima. Nin da but kalonon da egipneŋ do nandisak.

Telagi paŋmuwukbi morap nin da amaj uŋudeŋ jiyo kisi muwut muwutjikon ³⁴^pmiŋat gen dima yoni. Gen yaŋba tagi dima akdisak. Moses dakon gen teban da yosok uŋjun da aripmon gawat gawaron da yitni. ³⁵^qPaŋmuwukbi da muwut muwuron miŋat gen yoni kañ uŋjun mayagi, do gen kinda dakon mibili nandak do kañ, yutnikon eni baŋ yoyiŋba tagi yoyini.

³⁶^rKorin amin, Piŋkop dakon gen jikon da noman tagit yaŋ nandaj, ma? Ae geni ji dagin abidawit, ajakwa amin diwari dima abidawit yaŋ nandaj, ma? ³⁷^sJikon da amin kinda iyi do nak kombi amin kinda yaŋ nandisak, bo Wup dakon nandak nandak taj namisak yaŋ nandisak amin yaŋsi nandisak, gen on mandisat uŋjun Amin Tagi dakon gen teban yaŋsi nandisak. ³⁸^tAmin kinda yaŋ dima nandisak kañ, uŋjun amin do kombi amin kinda dima yaŋ nandaj imni.

³⁹^uYaŋdo, not kabī, kombi gen yok do galagi madepsi nandani, ae gen ɻwakŋwari yogok dakon kosit sopsop dima ani. ⁴⁰^vMani Piŋkop gawak imim dakon silipmon yo morap ani uŋjun kosirikon da kilegisi ani.

Amin kīmakbi aeni kīmoron da pīdokdaŋ

(Kilapmi 15)

Kristo kīmagek kīmoron da pīdagit

15 ¹Not kabī, Gen Bin Tagisi dayigim uŋjun do butji pabo pisaŋban nandani do nandisat. Gen Bin Tagisi kili abidawit da uŋodon tebai akgaj. ²Ae gen dayigim uŋjun tebaisi abidoni kañ, Piŋkop da uŋjun Gen Bin Tagisikon da ji yokwikon baŋ timitdisak. Yaŋ dima ani kañ, nandaj gadatji uŋjun yo isali.

³^wGen kinda abidagim uŋjun da gen wagol madepsi asak. Gen uŋjun kili damgum. Gen uŋjun yaŋ. Piŋkop gen tosok uŋjun da aripmon Kristo

^k 14.29 1Tes 5.21   ^l 14.34 1Ko 11.3; 1Ti 2.12   ^m 14.37 1Jn 4.6   ⁿ 15.3 Ais 53.5-12

nin dakon yokwi wiririt do kimakgit. ⁴^oAe Piňkop gen tosok ujen da aripmon amin da kimakbi tamogwan yipgwit, ae gildat kapbi aŋakwan kimoron da pidagit. ⁵^pAe Pita kon altaŋek don yabekbi 12 kabikon kisi altaŋ yomgut. ⁶Ae don nandaŋ gadat amin 500 yapmaŋdak ujen kabikon altaŋ yomgut. Ujen kabikon morapmi abisok ekwaŋ, mani diwari kili kimakgwit. ⁷^qAe don Jems altaŋ imgut. Ae don yabekbi kisikon altaŋ yomgut.

⁸^rUjen kabikon altaŋ yomiŋek don mibi do nagon altaŋ namgut. Nak monji kinda altok altok bisapmonsi dima altaŋbi yombem. ⁹^sNido nak yabekbi kabbi dakon piňbinisi egisat. Ae amin da yabekbi yaŋ tagi dima nayigi, nido kalip Piňkop dakon paŋmuwukbi paŋupbal ak do pi madepsi agim. ¹⁰^tMani Piňkop da nandaŋ yawok namiŋek aŋpulugaŋban yabekbi kinda dagat da egisat. Ae nak do nandaŋ yawot agit ujen dima sun tagit. Dimasi. Yabekbi diwari yapmaŋek pi madepsi agim da asat. Mani naga dima asat, Piňkop da nandaŋ yawok namiŋek tapmim namiŋakwan pi ujen asat. ¹¹^uDo nak bo ae yabekbi diwari da pi ujen aŋ ujen da yo madep dima asak. Yo madep ujen Yesu kimot aŋek aeni pidagit ujen dakon geni yaŋ teŋteŋaŋapno ji da nandaŋek nandaŋ gadat awit.

Don amin kisi morap kimakgwit ujen kimoron da pidokdaŋ

¹²Kristo kimoron da pidagit ujen dakon geni yaŋ teŋteŋomaŋ, do jikon amin diwari da mibili nido “Amin kimakbi kimoron da aripmi dima pidokdaŋ” yaŋ yoŋ? ¹³Asi, amin kimakbi aripmi dima pidoni kaŋ, Piňkop da Kristo kimoron naŋ dima aban pidagit. ¹⁴Asi, Kristo kimoron naŋ dima aban pidagit tam, gen yaŋ teŋteŋok aman ujen yo isali asak, ae nandaŋ gadat aŋ ujungyo kisi yo isali. ¹⁵Ae yaŋ tam nin Piňkop da yo agit ujen do top amin dagagimaŋ. Nido nin Piňkop da Kristo kimoron naŋ aban pidagit ujen dakon geni yaŋ teŋteŋomaŋ. Mani Piňkop da amin kimakbi kimoron baŋ dima paban piðoŋ tam, Kristo kimoron naŋ dima aban pidagit. ¹⁶Asi, amin kimoron da dima piðoŋ tam, Kristo kimoron da dima pidagit. ¹⁷Ae Kristo dima pidagit tam, nandaŋ gadatji da ji aripmi dima paŋpulugokdisak. Yokwi morapji sigin taŋ damiŋakwa ekwaŋ. ¹⁸Ae Kristo nandaŋ gadat imiŋek kimakgwit amin ujen pasilgwit. ¹⁹Nin Kristo nandaŋ gadat imiŋek ujen da paŋpulugosak do jomjom aŋek ekwamaŋ. Mani nin yo tagisi on miktimon gin timit do jomjom aman tam, nin bupmi amin dakon mibi amin wagil yokwisi ekwamaŋ.

²⁰Mani yaŋ dima. Kristo kimoron da kili pidagit. Ujen pigaga jap bami mibiltoksi tosok ujen da tilak kili kimakgwit amin dakon wasok wasok amini pidagit. ²¹^u“Amin kaloji kinda da kimot aŋalon agit, ae yaŋ

^o 15.4 Mt 12.40; Ya 2.24-32   ^p 15.5 Mt 28.16-17; Lk 24.34   ^q 15.7 Ya 1.3-4

^r 15.8 Ya 9.3-6   ^s 15.9 Ep 3.8; 1Ti 1.15   ^t 15.10 2Ko 11.23   ^u 15.21 Ro 5.12

gin amin kaloŋi kında da kímoron da pidot pidot aŋalon agit. ²² Adam dakon amin kabi morap si kímokgoŋ, ae yaŋ gin Kristo dakon amin kabi morap egip egip abidokdaŋ. ²³ ^wMani nin morap Piŋkop da silip yiŋgut uŋjun da aripmon pidokdamaŋ. Mibiltok Kristo, ae don tobil apjak bisapmon miŋat amin kabi morapni nin kímoron da pidokdamaŋ.

²⁴ Uŋjun da kwenon mibi bisap abiŋakwan Kristo da koŋ mibili mibili tapmimi toŋ dakon kila amini uŋjun paŋupbal aban pasil mudanakwa kila agak pi morap Piŋkop Dat da kisiron yiŋdisak. ²⁵ ^wNido Kristo dasi kila amin madep egakwan wigi uwal morapni pabiŋ yopmaŋakwan piŋbini egipdaŋ. ²⁶ ^xAe uwalni mibisi abiŋ yiŋdisak uŋjun kímot. ²⁷ ^yPiŋkop gen papiakon gen yaŋ tosok:

“Uŋjun da yo morap piŋbini egipni do yopgut.”

Yo morap piŋbini egipni do yopgut yaŋ yosok, mani nin nandamaŋ, Piŋkop iyi Yesu dakon piŋbini dima egisak. ²⁸ Ae don, yo morap Kristo dakon piŋbini taŋakwa Monji da iyi naŋ Piŋkop dakon piŋbini yiŋdisak. Mibiltok Piŋkop da yo morap Monji dakon piŋbini yopgut, mani Monji da iyi naŋ Piŋkop dakon piŋbini yiŋjek bisapmon Piŋkop da yo morap dakon wukwisini yiŋdisak.

²⁹ Amin kímakbi kímoron da dima pidoni tam, mibili nido amin diwari da amin kímakbi paŋpulugok do telagi pakbi sosoŋ? Aripmi dima pidoni tam, nido uŋjun aŋpak aŋ? ³⁰ ^zAmin morapmi da pi amaj uŋjun do toktogisi uwal aŋ nimiŋek nindapba kímotneŋ do aŋ. Do amin kímoron da dima pidoni tam, nin mibili nido uŋjun pi amaj? ³¹ Not kabi, nak asi dayisat, Amin Taginin Yesu Kristo da jikon pi tagisi asak uŋjun do butnokon da nandako yo madepsi asak. Disi nandaŋ, uŋjun bamisi. Ae yaŋyo kisi nandani, nak gildari gildari kímoronsi kiŋ kiŋ asat. Gen on bamisi yosot. ³² ^aEpesas kokupmon amin diwari joŋ bit kilapyo yokwisi da yaŋ emat aŋek nak nit do awit. Kímakbi kímoron da dima pidoni tam, mibili miŋi emat agim. Ae amin kímakbi kímoron da dima pidoni tam,

“aŋwa wagil kímotdamaŋ,
do jaŋ pakbiyo madepsi aŋeŋ.”

³³ Ji amin diwari da top paŋkewaldaj do pindatni. Gen on disi nandaŋ, “Ji amin yokwi gat muwutni kaŋ, aŋpakiŋ tagi uŋjun paŋupbal akdaŋ.” ³⁴ Ji aesi nandak nandak kilegi timigek yokwi ae saŋbeŋek dima ani. Asi jikon da diwari Piŋkop dima nandaŋ iŋmaŋ. Ji da mayaktok pani do aŋek gen on dayisat.

^v 15.23 1Tes 4.16; PA 20.5   ^w 15.25 Mt 22.44   ^x 15.26 PA 20.14   ^y 15.27 Kap 8.6

^z 15.30 Ro 8.36   ^a 15.32 Ais 22.13

Giptimnin kimoron da pidokdisak ujun ɻwakɻwari

³⁵Amin kinda yaŋ yokdisak, “Amin kimakbi kosit niaŋon da pidokdaŋ? Ae pidoni bisapmon niaŋen giptim da pidokdaŋ?” ³⁶^bUŋun nandaŋ kokwini tagi dima amin dakon gen kinda! Gak jap yet kwaokdal uŋun mibiltok kimot aŋek don kwosok. ³⁷Ae wit bo ae jap diwari dakon yeri kwaokdal uŋun jap bami don kwokdisak uŋun yombem dima. ³⁸Mani Piŋkop da iyi nandaŋ kokwinigek yeri kalon kalon do obi tamiyo iyikon iyikon wasosok. ³⁹Giptim morap uŋun ariŋ gin dima. Amin uŋun giptimni ɻwakɻwat, ae bit kilaŋyo giptimni ɻwakɻwat, ae minam gat ae tap kilaŋyo kisi yaŋ gin. ⁴⁰Kundukon yo toŋ uŋun giptimni iyi, ae miktimon yo toŋ uŋun yo kisi giptimni iyi. Mani kundukon yo toŋ dakon tilimni uŋun ɻwakɻwat, ae miktimon yo toŋ dakon tilimni uŋun yo kisi ɻwakɻwat. ⁴¹Gildat kanek ae gikyo tilimni ɻwakɻwat ɻwakɻwat. Ae gik morap tilimni iyikon iyikon taŋ yomaŋ.

⁴²Amin kimakbi kimoron da pidokdaŋ uŋun yaŋ gin. Giptim wayikgamaŋ uŋun miktogi, mani giptim pidosak uŋun ariŋmi dima miktogi. ⁴³^cGiptim wayikgamaŋ uŋun tilimni mini, mani giptim pidokdisak uŋun tilimni wagil tagisi. Giptim wayikgamaŋ uŋun tapmimni mini, mani giptim pidokdisak uŋun tapmimi toŋ. ⁴⁴Giptim wayikgamaŋ uŋun on miktim dakon, mani giptim pidokdisak uŋun Wup da egip egip imisak.

Miktim dakon giptim tosok, do giptim Wup da egip egip imisak uŋun yo kisi tosok gin. ⁴⁵^dPiŋkop dakon papia da yaŋ yosok:

“Amin mibiltogi, Adam, uŋun amin egip egipmi toŋ dagagit.”

Mani mibi Adam da amin do egip egip yomyom Wup dagagit. ⁴⁶Wup dakon egip egip da mibiltok dima altagit. On miktimon egip egip da mibiltok altagit, aŋakwan wup dakon egip egip da don altagit. ⁴⁷Amin mibiltogi Adam uŋun on miktim dakon, ae miktim naŋ wasanbi. Ae Adam uŋun da buŋon nani uŋun Kwen Kokupmon da pigit. ⁴⁸Miktimon miŋat amin morap uŋun giptimni uŋun Adam dakon giptim yombem. Mani Kwen Kokup dakon giptimnin uŋun Kristo dakon yombem akdisak. ⁴⁹Abisok nin miktim amin Adam yombem da ekwamaŋ. Uŋudeŋ gin don Kwen Kokup amin Kristo yombem akdamaŋ.

⁵⁰Not kabı yaŋsi dayisat, miktim giptim gat kisi Piŋkop da Amín Kila Asak da kagagwan ariŋmi dima wigigi. Ae yo miktogi da yo dima miktogi ariŋmi dima timiri.

⁵¹^eNandani. Gen pasili kinda dayikdisat. Nin morap kisi dima kimotdamaŋ. Nin kisi morap kulabik aŋ mudokdamaŋ. ⁵²Kweŋ mibisi

^b 15.36 Jn 12.24   ^c 15.43 Pil 3.20-21   ^d 15.45 WW 2.7   ^e 15.51-52 Mt 24.31;
1Tes 4.15-17

yosak bisapmon nin mal wambilgamañ ujун da tilak tepmisi kulabik akdamañ. Kweñ yanban amin kili kimakgwit ujун kimoron da pidokdañ, ae buñon arimpí dima mik tokdañ. Ae nin kalugi sigin ekwaman amín kulabik akdamañ.

⁵³^fNido, giptimnin miktogi ujун kulabik aŋek toktogisi tagisi egipdisak. Giptimnin si kimori ujун kulabik aŋek toktogisi kalugi egipdisak. ⁵⁴^gGiptimnin si kimori ae miktogi ujун kulabik aŋek toktogisi tagisi kalugi egipdisak bisapmon Piňkop dakon gen kinda tosok ujун bami toj akdisak. Gen ujун yañ:

“Piňkop da emaron teban tajek kimot obisi aŋakban pasılgıt.

⁵⁵^hKimot, gak amin pabiñ yopyop dakon tapmimgo jiri?

Kimot, gak amin tepmi madep yomyom tapmimgo jiri?”

⁵⁶ⁱYokwi da kimot tapmim iban amin tepmi madep yomisak. Ae yokwi ujун gen tebanon tapmim pasak. ⁵⁷Mani Amin Taginin Yesu Kristo da tapmimon Piňkop da tapmim nimijakwan emaron teban tomañ, do Piňkop ya yanji iyamañ.

⁵⁸Yañdo, not kabino, ji tebaisi aŋek wayiñ wayiñ dima ani. Disi nandañ, Amin Tagi dakon pi madepsi aŋ ujун bami mini dima akdañ, do ji bisapmi bisapmi Amin Tagi dakon pi aŋ kimotni.

Pol yo ak do nandagit ujун do yagıt

(Kilapmi 16)

Pol da Jerusalem do monej paŋmuwutdañ ujун do yagıt

16 ¹^jKili Piňkop dakon miyat aminyo Jerusalem ekwañ ujун do monej paŋmuwutdañ ujун do dayıkdisat. Galesia paŋmuwukbi da ani do kosit yoligim, ji yañ gin ani. ²Sonda morapmon ji morap kisi kaloñ kaloñ pi agak da butgwan monej timikgañ ujун kokwinigek kabi kinda yopmañ yopmañ ani. Aŋakwa nak opbeñ bisapmon monej paŋmuwut dakon pi dima ani. ³Nak da obiñ altokeñ bisapmon pareti Jerusalem paŋkini do disi amin kabi di manjini. Aŋakwa nak da but piso papia kinda mandañ yobo abidañek kini. ⁴Ae nakyo kisi kigisi yañ nandakej kañ, kisin tagi kinej.

Pol Korin amin kiŋ pindat do nandagit

⁵^kNak Masadonia miktim nañ kik do nandisat. Ujunañ kiŋek don jikon abiñ altokej. ⁶^lNak ji gat timisok di gat egipbeñ bo ae sigin egapbo ais bisap mudosak ujун dima nandisat. Ae kokup ɻwakijwarikon kiŋek

^f 15.53 2Ko 5.4   ^g 15.54 Ais 25.8   ^h 15.55 Os 13.14   ⁱ 15.56 Ro 7.13

^j 16.1 Ro 15.25-26; 2Ko 8.1-9   ^k 16.5 Ya 19.21   ^l 16.6 Ro 15.24

bisapmon ji da aŋpulugaŋjawa kikeŋ. ⁷Nak ji gat bisap pisipmi egip do dima galak tosot. Amin Tagi da tagi nandisagon ji gat bisap dubakgok egipneŋ. ⁸Mani nak kokup pap Epesas idon egapbo Pentikos bisapmon wigisak. ⁹"Nido, Piŋkop da nak do yoma kinda wital namik da miŋat amin morapmi paŋpulugoko Yesu yolyol amin dagon. Mani amin morapmi da uwal aŋnamaŋ.

¹⁰"Timoti jikon abban kaŋ aŋpulugaŋba pasol pasol dima asak. Nak da Amin Tagi dakon pi asat, uŋunyo kisi yaŋ gin asak. ¹¹^oJikon da di da kaŋba amin isali kinda yaŋ di aban. Tobil apjak bisapmon yipba but yaworon da nagon apjak. Not diwari gat kisi apni do jomjom asat.

¹²^pNotnin Apolos dakon gen uŋun yaŋ. Not diwari ji dandak do kiwit bisapmon uŋun gat kini kaŋ tagisi yaŋ iyigim. Mani uŋun bisapmon op do dima galak tagit. Iyi gwagak kaŋek don obiŋ dandisak.

Gen diwari

¹³Disi do kila tebai aŋek nandaŋ gadaron tebai atni. Tebaisi agek yo kinda do pasol pasol dima ani. ¹⁴Yo morap ani uŋun but dasi galak taŋ yomyom aŋpagon dagin ani.

¹⁵^qNot kabi, Stepanas gat yutnikon ekwaŋ amin gat da Akaia provinskon mibiltoksi but tobil aŋek Yesu nandaŋ gadaŋ imgwit uŋun disi nandaŋ. Ae Piŋkop dakon miŋat aminyo paŋpulugok do iyi dakon egip egip parekgwit. Nak gen tebai yaŋ dayisat, ¹⁶ji uŋuden amin gat ae uŋun amin paŋpulugaŋba pi kalonj aŋ amin gat dakon piŋbini egipni.

¹⁷Stepanas gat Potunatus gat Akaikus gat nagon opba but galaksi nandagim, nido ji kisi da abiŋ nak aripmi dima nandani, ¹⁸ae uŋun da nak kisik kisik namgwit ae jiyo kisi kisik kisik damgwit. Uŋuden amin da pi madep aŋ uŋun do but galaksi nandaŋek man madep yomni.

¹⁹Paŋmuwukbi morap Esia provinskon ekwaŋ uŋun da gildatni tagi dayaŋ. Akwila gat Prisila gat ae paŋmuwukbi uŋun bamot da yutnon muwukgaŋ uŋun da Amin Tagi da manon gildatni tagi madepsi dayaŋ. ²⁰Yesu yolyol amin notji morap da gildatni tagi dayaŋ. Paŋmuwukbi notji gat domdom ani bisapmon but dasi timiŋti.

²¹Nak Pol da naga gildat tagi on mandisat.

²²^sAmin kinda da Amin Tagi but dasi dima galaktaj imisak kaŋ uŋun jobit timiŋjak.

Amin Tagi gak apbi! ²³Amin Tagi Yesu dakon nandaŋ yawotni jikon tosak do bisisat. ²⁴Nin Yesu Kristokon kabi kalonj agimaŋ, do ji but dasi timikdat. Uŋun asi.

^m 16.9 Ya 19.8-10; 2Ko 2.12   ⁿ 16.10 1Ko 4.17   ^o 16.11 1Ti 4.12   ^p 16.12 1Ko 3.6

^q 16.15 1Ko 1.16   ^r 16.19 Ya 18.2,18,26   ^s 16.22 Gal 1.8-9; PA 22.20